ŠTEV. 7. — LETO VI.
Kranj, 14. februarja 1953

Ureja uredniški odbor. — Odg. ured. Slavko Beznik. — Uredništvo in uprava: Kranj, Savski breg št. 2; telefon 475; tekoči račun pri Nar. banki Kranj-okol. 624 - »T« - 127

Izhaja vsako soboto

Letna naročnina 400 din
Polletna » 200 din
Četrtletna » 100 din
Mesečna » 35 din

CENA 8.— DINARJEV

GORENJSKE

Iz vsebine

PISMO IZ BERLINA
*
S sindikalnih zborov
*
Jeseniški muzej
*
REPORTAŽA O VLAKARJIH
*
Zanimivosti — Biseri — Nasveti — Kronika
*
NAŠ NOVI PODLISTEK USTOBEKBEC

Maršal Tito na Gorenjskem

Vasica Podljubelj nad Tržičem je imela v ponedeljek, 9. t. m. visok obisk. Predsednik republike Jugoslavije tovariš Tito je prišel s predsednikom Izvršnega sveta LR Slovenije tov. Miho Marinkom na lov. Zadržal se je v kratkem in prisrčnem pomenku z vaščani v gostilnici pri Ankeletu. Obiskal je tudi pionirje v šoli, kjer sta ga pozdravila pionirka Elzka in pionir Ivanček v narodnih nošah ter mu podala šopek pomladnega cvetja. Tov. Tito se je zanimal za učne uspehe v šoli in učence spodbudil k pridnemu učenju. Ogledal si je šolo in pisarniške prostore kmetijske zadruge, ki so v istem poslopju. V imenu fronte organizacije mu je želel dobrodošlico predsednik tov. Mi-

(Nadaljevanje na 2. strani)

V februarju vsi naročimo „Glas Gorenjske“

Razpis nagradnega natečaja za zbiralce novih naročnikov

Razen splošnega nagradnega žrebanja za vse nove in stare naročnike, o katerem bomo natančneje spregovorili v prihodnjih številkah našega lista, razpisuje uredništvo

Nagradno žrebanje

za vse zbiralce novih naročnikov. Pogoji za udeležbo v tem žrebanju so naslednji:

a) vsak, ki zbere 5 naročnikov dobi 200 dinarjev provizije (za vsakega nadaljnjega naročnika do 10 še po 40 dinarjev) in pride v poštev za žrebanje, ki bo dalo tele nagrade:

1. meserozko (tovarna „Titan“), 2. moško srajco, 3. blago za moško srajco (Industrija bombažnih izdelkov Kranj), 4. in 5. moški klobuk, 6. filc za dva ženska klobuka (Tovarna klobukov Škofja Loka), 7. in 8. po eno dozo finega laka („Color“ Medvode).

b) vsak, ki zbere 10 novih naročnikov dobi 450 dinarjev) in pride v poštev za žrebanje, ki bo določilo tele nagrade:

1. in 2. po 5 m platna za posteljnino (Bombažna predilnica in tkalnica Tržič), 3. aktovka (Tovarna usnja Kamnik), 4. 3 m blaga za ženske predpasnike (Tiskanina Kranj), 5. in 6. boljšo moško srajco (Industrija bombažnih izdelkov Kranj), 7. 2 dozi finega laka („Color“ Medvode), 8. in 9. moški klobuk in filc za ženski klobuk (Tovarna klobukov Škofja Loka), 10. za 1000 dinarjev kolonialnega blaga.

c) vsak, ki zbere 20 novih naročnikov dobi 1000 dinarjev provizije (za vsakega nadaljnjega naročnika pa še po 50 dinarjev) in pride v poštev za žrebanje, ki bo dalo naslednje nagrade:

1. blago za moško obleko (Trgovsko podjetje „Kokra“ Kranj), 2. blago za gumiran moški plašč („Sava“ Kranj), 3. par čevljev („Alpina“ Žiri), 4. prešito odejo („Odeja“ Škofja Loka), 5 nizke moške čevlje („Triglav“ Tržič), 6. kompletno hišno apoteko („Vata“ Domžale), 7. moški srajci (Industrija bombažnih izdelkov Kranj), 8., 9. in 10. po 4 m blaga za spodnje perilo.

d) tistemu, ki bo zbral največ naročnikov pa bo uredništvo poleg provizije podarilo še blago za moško suknjo v vrednosti 10.000 dinarjev.

Vrednost vseh dobitkov znaša 75.000 din

Naročnike naj zbira vsak na navadno polo, na kateri naj mu naročnik s podpisom potrdi, da je list naročil. Nove naročnike naj vsak teden sproti (do srede) dostavi na uredništvo (Kranj, Savski breg 2/I), da bomo lahko list novim naročnikom začeli takoj dostavljati. Naročnino bo vsak naročnik poravnal po položnici, ki jo bomo priložili prvi številki lista.

Doslej še nimamo točnih podatkov o vseh novih naročnikih, ker vsi, ki že nabirajo nove naročnike še niso dostavili seznamov. Po nepopolnih podatkih se je v pretečenem tednu na list naročilo 392 ljudi. Dozdaj je nabral največ novih naročnikov tov. Franc Prosen iz Trate pri Škofji Loki in sicer 52. Torej korajžno naprej, pa bomo že v tem tednu dosegli številko 1000.

V februarju v vsako hišo „Glas Gorenjske“

Priprave za kongres Ljudske fronte Jugoslavije

Fronta še ni osrednja politična organizacija

Zaostajanje v nekaterih krajih kranjskega okraja

Že od srede januarja trajajo priprave na zvezni in republiški kongres Ljudske fronte. Volitve delegatov za oba shoda so sicer osrednji dogodek v pripravah, vendar pa slednje po svojem pomenu presegajo ta neposredni smoter. So tudi uvod v bistveno drugačen in nov način dela v Osvobodilni fronti ali Socialistični zvezi delovnih ljudi, kakor se bo imenovala po kongresu. Tega se v kranjskem okraju zaveda že lepo število frontnih organizacij, kot n. pr. v Goričah, Železnikih, Žireh in Predosljah. Tam OF vse bolj postaja osrednja množična politična organizacija v občini, res pravo središče političnega življenja.

Pa ni povsod tako. V nekaterih krajih so prav zadnja posvetovanja frontnih aktivov po občinah in zadnji masovni sestanki OF pokazali, kako majhno veljavo ima tam Osvobodilna fronta in kako zelo jo še podcenjujejo. Ni se čuditi, da so bili masovni sestanki OF najslabše obiskani prav v tistih krajih, kjer jo tudi vodilni tovariši, zlasti komunisti, ne upoštevajo dovolj.

Prav slaba udeležba je bila na občinskem posvetovanju v **Smledniku.** Že dvakrat so ga morali sklicati, ker prvič ni bilo dovolj prisotnih. Od komunistov so prišli na sestanek v Smledniku le trije, sekretar občinskega komiteja tov. Hribernik tudi ni bil navzoč, ker je bil prav takrat vinjen. Najbrže ni naključje, da je bilo v **Zapogah** v smledniški občini na »množičnem« sestanku le pet ljudi, po sestanku pa je polna gostilna posmehljivo spraševala sekretarja občinskega komiteja, ali je sestanek že končan.

V **Gorenji vasi** v Poljanski dolini je v času posvetovanja sekretar občinskega komiteja ZK oral sneg, na vprašanje, zakaj sta sestanku prisostvovala samo dva člana komiteja, pa je odgovoril, da on pač ne bo igral kurirja in obveščal ostale člane komiteja. Sekretar občinskega odbora OF tov. Krabš je tudi mnenja, »naj le okrajni hodijo obveščat po vaseh«, saj je on štab »alfa in omega vsega dela v občini.«

Udeležba na množičnih sestankih je v večini krajev dosegala nad 50 pa tudi 80 odstotkov frontnega članstva, prav slaba pa je bila v centru **Kranja,** kjer je od tisoč članov OF prišlo na sestanek le 50 ljudi, četudi biva tam kar 108 komunistov.

Najslabše je bilo v **Mavčičah.** Tam so na papirju tri osnovne organizacije OF, toda le ena je izvolila delegata za okrajno konferenco, pa še ta je bil neopravičeno odsoten. Ostali dve sta tako nedelavni, da se sprašujemo, ali sploh obstojata. Če se v Mavčičah ne bodo prebudili, ne bodo mogli niti izvoliti delegata za republiški kongres Fronte.

Ponekod so zadnje sestanke OF razumeli zgolj kot volitve delegatov, in zato premalo govorili o dosedanjih načinih, bodočem delu in notranji ureditvi organizacije. Vendar pa v splošnem priprave potekajo zadovoljivo. Tukaj namenoma govorimo le o senčnih straneh, ker je do kongresa še dovolj časa, da se tudi v navedenih krajih doseže odločen preobrat.

Konferenca AFŽ v Tržiču

V torek, 10. februarja je bila v Tržiču konferenca izvoljenih delegatk AFŽ iz vse občine. Predsednica **Zora Konič**eva je podala obračun o delu v preteklem letu in pohvalila žene Podljubelja, Loma in Kovorja. Grajala je delo odbora v Križah, kjer se odbornice niso potrudile na sestanek, ostale žene pa so na njem sprejele dobre sklepe in jih že oživotvarjajo.

Po živahni razpravi so udeleženke sklenile, da bodo tržiške žene pridobile čimveč delavnih članic, ustanovile krpalnico z vzgojnimi, političnimi in praktičnimi predavanji in posvetovanji o vzgoji mladine, gospodinjstvu itd. Razen tega so odločno zahtevale, da se v Tržiču ustanovi višja gimnazija, za katero so tam vsi pogoji.

D. K.

KOMUNALNI PROBLEMI

Dediščina, ki jo je prevzel novoizvoljeni odbor Mestne občine Škofja Loka

Novoizvoljeni odbor je že na svoji drugi svoji seji pokazal, da hoče biti boljši gospodar kot je bil nekdanji odbor. Obravnaval je z obširno argumentacijo gospodarski položaj občine po industrijski, zadružni, obrtni in trgovski dejavnosti. Obenem je obravnaval perečo stanovanjsko problematiko.

Oba referata, ki sta jih imela posebej predsednik gospodarskega sveta in referent za stanovanja, z razpravo vred, sta pokazala, da stoji mestni odbor pred težko izvedljivo nalogo: kako ostvariti načrt za leto 1953? Neodložljiva naloga je vsaj delna ublažitev stanovanjske stiske. Po statističnih podatkih pride sedaj na prebivalca 5 m² prostora, medtem ko čaka na rešitev prošnje za stanovanje že preko 250 ljudi. Neodložljivo je tudi asfaltiranje ceste mesto — železniška postaja, v zvezi s tem pa vprašanje vodovoda in kanalizacije. Prejšnji občinski odbor tudi ni mogel adaptirati hiše, v katero bi se vselilo sodišče, tako da bo to nalogo moral rešiti novi odbor, če bo Okrožno sodišče v Ljubljani spomladi še razpolagalo s potrebnimi krediti za osebje. Prebivalci Selške in Poljanske doline ter hribov pod Blegašem, Ratitovcem in Dolomiti imajo, predno pridejo do sodišča, precejšnje težave, ker morajo na sodišče potovati v Kranj, medtem ko so pred vojno deset in desetletja te posle lahko opravili v Škofji Loki. Nam partizanom je zelo neljubo, ker tem ljudem, ki so nam dajali streho, ne moremo dati niti tistega, kar so nekoč že imeli.

Dalje je treba dovršiti gimnazijsko poslopje, kar bo zahtevalo lepe milijone. Z izdelavo urbanističnega načrta občine tudi na noben način ne smemo več odlašati. V okviru turističnega programa je popravilo kopališča, nekaterih gostinskih objektov itd. neobhodno potrebno.

Če hočemo poživiti kulturno prosvetno dejavnost in zadostiti nalogam množičnih organizacij ter mladino vezati na kulturne in napredne organizacije, potem tudi gradnjo kulturnega doma ne smemo zavlačevati.

Dosedanja bilanca o povojnih pridobitvah, bodisi na gospodarskem ali na kulturnem področju naše občine, res ni razveseljiva. Po dolgih premorih je končno le zrasel zdravstveni dom, ta pa je tudi vse, s čimer se lahko naša občina postavi v vsej povojni dobi.

Okrajni ljudski odbor je v svojem proračunu odredil postavko, ki bo delno krila potrebe za gradnjo ceste in stanovanjskega bloka, toda kje dobiti ostala sredstva? Za ublažitev stanovanjske stiske je odbor dal umestno iniciativo komandi garnizona JLA v Šk. Loki, naj zgradi lastni blok, kajti vojska zaseda v mestu 204 stanovanja (nerešenih prošenj pa je še 40).

Kako pa je z občinskimi denarnimi sredstvi?

V zadnjih letih so osnovna sredstva številnih objektov (bivša tovarna turbin, garaže itd.) prenesli na sedeže central v Ljubljani, Kranju, Bledu, Št. Vidu itd. Razen »Gorenjske predilnice«, ki trenutno edina rešuje gospodarstvo mestne občine, so vsa za lokalno gospodarstvo pomembna podjetja prevzele tuje centrale. Ker so se nekdanji odbori preveč ukvarjali z organizacijo tako imenovanih mestnih podjetij, kot so pekarije, čevljarne, mesarije itd. ter z njihovim več ali manj deficitnim gospodarstvom, naravno tudi ni bilo časa niti orientacije za širše akcije. Potem takem ni čudno, da so podjetnejši tujci našli v Škofji Loki primerna tla in uveljavili sodobne gospodarske zakone. Zaradi takega gospodarjenja je sedaj blagajna mestne občine prazna, tako da stoji novi odbor iz meseca v mesec pred problemom, kako plačati svoje uslužbence.

Gospodarski svet je na občinski seji 20. januarja dobil nalogo, da izdela pregledno situacijsko poročilo o svojih in vseh ostalih podjetjih, ki delajo na območju mestne občine in pripravi dokončne predloge, ki bodo ustrezali načelom ekonomskega samoupravljanja mestnih občin.

Občinski ljudski odbor bi tudi želel, da se prihodnjih sej udeležujejo odgovornejši funkcionarji Okrajnega odbora, ker bo le na ta način prišlo do potrebne žive vezi.

K. S.

Indijski inženir na Jesenicah

Po sporazumu med našo in indijsko vlado je pred nekaj dnevi prišlo v Jugoslavijo šest indijskih strokovnjakov, ki se bodo leto dni mudili po naših tovarnah. Istočasno je odšlo prav toliko naših strokovnjakov v Indijo.

Inženir Double iz bližine Bombaya v Indiji, asistent na univerzi v Pooni, je prišel prakticirat v jeseniško železarno. Med razgovorom z njim je naš dopisnik zabeležil te-le njegove izjave o bivanju med jeseniškimi kovinarji: **»Prvi vtisi, ki sem jih dobil v železarni, so odlični. Povsod in v vseh vidim veliko sproščenost. Predvsem pa mi je padla v oči popolna enakopravnost vseh. Pred prihodom v Jugoslavijo sem potoval po Grčiji, Italiji in drugih državah. V Italiji so me kar obsipavali z neresničnimi vestmi o Jugoslaviji in me opozarjali, naj nikar ne potujem k vam, češ da ste vpeljali pravcati suženjski sistem. Takoj, ko sem prišel v Jugoslavijo, pa sem videl, da ljudje, ki so klevetali vašo državo, niti malo ne vedo, kako je pri vas. Tudi pogoji, v katerih živijo vaši delavci, so mnogo boljši kakor v kapitalističnih državah in boljši od naših v Indiji.«**

Gorenjsko šahovsko prvenstvo

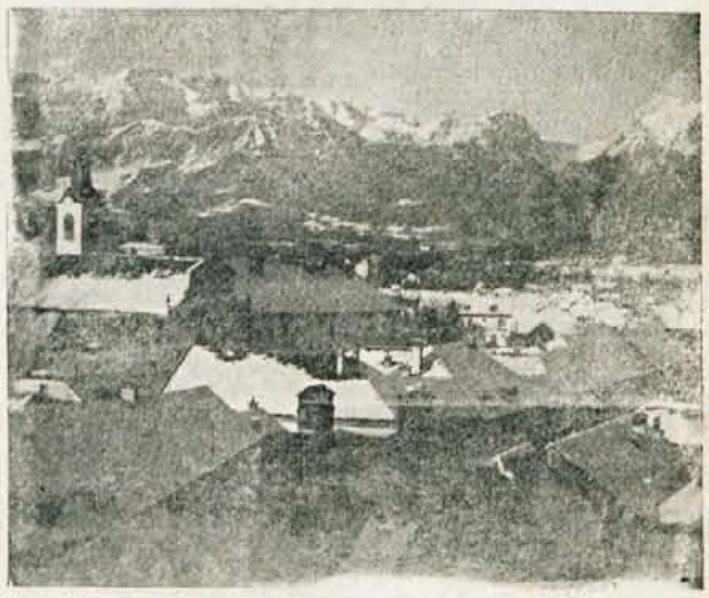

V Kamniku se je začelo v soboto, 7. februarja šahovsko prvenstvo Gorenjske, ki bo zaključeno v nedeljo, 15. t. m. Borba za prva mesta, zlasti pa za naslov šahovskega prvaka za letošnje leto, bo zelo ostra, kajti med 12 šahisti, ki na tem prvenstvu sodelujejo, v kvaliteti ni večjih razlik.

(Glej poročilo na 7. strani.)

Zunanjepolitični komentar

NOVA DOBA NA BALKANU

Ob obisku turškega in grškega zunanjega ministra v Jugoslaviji

Čeprav diplomatska akcija, o kateri razpravlja vsa naša javnost in ki je vzbudila veliko zanimanja tudi v svetovnem časopisju, še ni končana, je že sedaj jasno, da bo prišlo do vrste sporazumov, ki bodo Turčiji, Grčiji in Jugoslaviji zagotovili gospodarsko, kulturno in tudi vojaško sodelovanje. Dosedanji uspehi v zbližanju vseh treh dežel kažejo, da so na Balkanu sile, sposobne organizirati obsežen program sodelovanja in

Stefanos Stefanopulos

dejanski odpor proti vsaki napadalnosti. Zbliževanje, ki ga v zadnjem času označujejo zlasti obiski ministra za zunanje zadeve Grčije gospoda Stefanopulosa, turškega zunanjega ministra Köprülüja in turške parlamentarne delegacije, ni naletelo na velike, nerešljive probleme, ki bi ga ovirali ali morda dopuščali misel, da gre le za umetno, s strani vsiljeno rešitev. Skratka, to je preudarno in tehtno sporazumevanje, ki so ga diktirale obče in ne ovirale posebne koristi članov balkanske zveze, katere obrisi se nam kažejo na obzorju.

Že več kot štiri leta trajajoči napadalni pritisk Sovjetske zveze na našo domovino, resno ogroža mir v tem delu sveta in v zadnjem času gotovo narekuje, da se dosedanji ukrepi za povečanje obrambne sposobnosti naše države vskladijo s podobnimi napori sosednjih dežel. Skupna akcija v primeru napada pa ne zahteva samo dogovora o postopanju. Za to je od vseh sicer tudi potrebnih pismenih sporazumov še toliko važnejše tesno zbližanje, gospodarsko in kulturno sodelovanje. Rezultati, ki smo jih dosegli v zadnjem času, nam zagotavljajo, da bo obrambna skupnost slonela na temeljih prijateljstva.

Ni nas presenetilo, ko je ves propagandni orkester sovjetskega bloka pričel blatiti skupne napore treh balkanskih držav. Tista o mački in repu kar drži.

Nekoliko več takta bi bilo pričakovati od »največje balkanske države« z apeninskega polotoka. Vsiljivo ponujajo sodelovanje v regionalnem paktu in postavljanje nesramnih pogojev, patetični apeli italijanskega tiska, da je Italijo vendar treba »zaščititi« in ji podeliti Trst, »odkrivanje« »osvojevalnih teženj Jugoslavije napram Albaniji«, — vse to daje točno karakteristiko njeni politiki.

Pravzaprav je res že čas, da v Italiji spoznajo, da njihova država na Balkanu nima kaj iskati, da v tem delu sveta ni potrebna nikakršna misija Italije — tembolj še zato, ker je vsako vmešavanje Italije v zgodovini Balkana pomenilo vojno in mednarodne zločine, katerih ima dovolj ne samo Balkan, ampak tudi italijansko ljudstvo.

Balkanska zveza bo ojačala vse tri balkanske države. Tistim pa, ki so jim besede o miru in obrambi svobode samo krinka, bo zastavila nalogo, naj korigirajo svojo politiko in krenejo po poti konstruktivnega sodelovanja. Za to pa so vrata vedno odprta.

Konferenca ZK v Loki

Preteklo nedeljo je bila v dvorani Sindikalnega doma na Trati pri Škofji Loki letna občinska konferenca Zveze komunistov za Škofjo Loko in okolico. Poleg članov so kot gostje bili navzoči zastopnik okrajnega komiteta ZK iz Kranja tov. Smilja Gostiševa, predstavniki množičnih organizacij in JLA. Sekretar mestnega komiteja ZKS v Škofji Loki tov. Franc Bertoncelj je podal obširno poročilo o delu komiteta v pretečenem letu, nakar se je razvila zelo živahna razprava o raznih važnih zadevah. Med drugim so bila razčiščena vprašanja o notranjem in zunanjem političnem položaju, zlasti pa o delu komunistov, o liku komunista itd. Razpravljali so tudi o napakah, nezadovoljivem delu posameznikov, o vplivu verskega mračnjaštva na mladino in podobno. Na konferenci so pretresene tudi naloge novih ljudskih odborov, predvsem pa komunalna dejavnost v Škofji Loki, vloga sindikatov in druge važne zadeve.

Maršal Tito na Gorenjskem

(Nadaljevanje s prve strani)

lan Ogris in delavna članica AFŽ Marija Bulčeva. Po ljubeznivem kramljanju z vaščani se je odpeljal, pospremljen z vzklikanjem, še prej pa so mu pionirji avtomobil okrasili s cvetjem.

Podljubelj se čuti izredno počaščen z obiskom visokega in dragega gosta.

D. K.

Maršal Tito v razgovoru z vaščani

Po obisku v šoli pri Sv. Ani

POPLAVE NA NIZOZEMSKEM

Morje je zmagalo

V noči od zadnjega januarja na prvi februar je pobesnelo morje med Anglijo in severozahodno obalo evropske celine med divjanjem strašnega viharja udrlo na obalo vzhodne Anglije, Nizozemske, Belgije in severne Francije ter v nekaj urah uničilo stoletne stvaritve materialne kulture. Izredno visoka plima je dvigala do 10 m visoke valove, planila preko nasipov in jezov ter drla v notranjost najrodovitnejših pokrajin. Katastrofa je najstrašnejša na Nizozemskem, kjer leži velik del dežele niže od morske obale. Stoletja že vodijo Holandci uporno borbo z morjem, ki jim hoče od časa do časa uničiti vse, kar so mu že iztrgali. Tudi letos je morje pobesnelo, prebilo nasipe in se kakor nenasitna zver vrglo na plodno zemljo in jo pogoltnilo.

V mestih Rotterdanim, Utrecht, stoji voda do 4 m visoko. Ena četrtina Nizozemske je izginila v strašnem morju, ki leži nad njo do 10 m visoko. Kje sta prelepi pokrajini Leeland, Bramant? Žalostna slika! Povsod samo umazani morski valovi! Po njih plavajo leseni ostanki ruševin, tisoči utopljenih živali, izruvana debla nekdanjih parkov. Vihar, ki je v nesrečnih krajih divjal pet dni, se je polegel. Snežni metež prvih dni je zelo oviral reševanje.

Prvi alarm in prve vesti o viharju sta prišla iz Belfasta v Angliji. V njegovi bližini je vihar potopil ladjo. Le štirideset ljudi se je rešilo. Potem so prišle vesti o prodoru nasipov na angleški obali, o poplavi v južni Angliji.

Z vrečami peska ljudje mašijo nasipe

A vse to je kar zbledelo ob vesteh o strašni katastrofi na Nizozemskem. Srca vseh, ki so poslušali ali čitali vesti so zatrepetala sočutja in usmiljenja. Takojšnji odziv je bil: pomoč. Angleška, francoska, belgijska, nemška, ameriška civilna in vojna mornarica, letalstvo, vse je hitelo na pomoč. Po vsem svetu so Rdeči križ, mesta, vasi — združilo s pošiljanjem pomoči. Vse holandsko ljudstvo je složno pohitelo na nasipe, da bi zamašilo vrzeli. Njim pomaga na tisoče vojakov vseh velikih narodov. Najvažnejšo nalogo ima aviacija. Letala vseh vrst krožijo nizko nad pokrajino, rešujejo ponesrečence, mečljejo v vodo gumijaste čolne, prinašajo hrano.

Neko letalo je opazilo zibelko, ki so jo valovi zanašali proti razvalinam neke hiše. V njej je spalo desetmesečno dete. Drugje so opazili plavajoče deske, katere se je krčevito držalo petnajst mačk . . .

V vejah nekega drevesca so tičala trupla treh otročičkov. Matere ni več, očeta so našli težko ranjenega.

Doslej ima statistika te najstrašnejše katastrofe na Nizozemskem te-le podatke: 1370 mrtvih, 66 tisoč oseb brez krova, 1300 km² poplavljene zemlje. Škoda na poljih 300 milijonov holandskih goldinarjev, na strojih in industrijskih napravah 100 milijonov. Izgubljeno je 35 tisoč glav živine, poleg drobnice in perutnine, polja uničena za nekaj let, ker prepojena s soljo ne bodo rodila.

Morje je zmagalo.

Z ZBORA VOLIVCEV V DOMŽALAH

Krajevni samoprispevek za popravilo cest

Že dolgo ni bila udeležba na zboru volivcev tako velika, kakor na zadnjem zboru.

Zbor je otvoril predsednik ljudskega odbora domžalske mestne občine tov. Zule Slavko.

Po običajnih formalnostih je tov. predsednik podal obsežno poročilo, v katerem je zajel vse pereče probleme komunalnih gradenj, asfaltiranja glavne ceste, gradnje kopališča, vodovoda, regulacije reke Bistrice in kanalizacije Domžal. Dotaknil se je tudi urbanističnega načrta, ki je nujno potreben, če hočejo Domžale v kratkem času dobiti prikupno zunanjost. Po tem poročilu je podal predsednik Sveta za kulturo in prosveto tov. Dušan Mazgon svoje poročilo o delu tega odbora. Poleg vzgojnih ukrepov, ki jih je nanizal v svojem referatu je poročal podrobneje o gradnji novega šolskega poslopja v Ihanu

Po poročilih je sledila debata ki je razčistila nekatere nejasnosti. Zbor volivcev je sklenil, da bo mestna občina začela pobirati krajevni samoprispevek za asfaltiranje ceste. Ker so poljske poti v zelo slabem stanju, se je zbor odločil, da izvoli dve komisiji, kateri bosta vodili skrb za pravilno vzdrževanje poljskih poti in to na način, da bodo zainteresirali vse poljedelce k sodelovanju pri obnavljanju le-teh. Na zboru volivcev je bilo opaziti, da se nov občinski ljudski odbor v Domžalah mnogo trudi, da bi v mejah svojih finančnih možnosti čim preje realiziral vse gospodarske načrte, ki si jih je zastavil v svojem načrtu.

Pismo iz Nemčije

Odločitev pred zoro

Življenje v okupiranem Berlinu se mi je zdelo tako moreče, da bi ta občutek težko razumel človek, ki živi v urejenih razmerah sodobne domovine. Že to, da je mesto obkoljeno od ruske cone, potem pa še pregraja v mestu samem! — Čeprav resnično železna zavesa ne obstoji, vendar jo čutiš ob vseh napisih, ki svare prebivalstvo pred nepremišljenimi sprehodi v vzhodno stran. Tu pa nenehna reka beguncev! Res so se domačini nanje že privadili, vendar je meni tujcu, obisk njihovih zasilnih taborišč, zapustil globok vtis. Koliko bridkih usod, koliko gorja, revščine, človeške bede na enem samem kupu! Diametralno nasprotje te bede pa nudi slika razkošja in čezmernega uživanja v nočnih lokalih, bogastvo izložb, gneča luksuznih avtomobilov, ki drče še vedno mimo ruševin. Kakor da bi bila splošna težnja: ne opažati gorja in stiske, pozabiti, pozabiti, živeti vsaj trenutek v nekaki karnevalski opojnosti. Seveda je to samo prvi vtis, kajti kmalu sem spoznal, da je Zahodni Berlin mesto, ki se čuti kot celota z vso ostalo Zahodno Nemčijo, ki se bori za obnovo in se želi čimprej otresti bremen po izgubljeni vojni in se že uveljavlja kot pomembna sila, katero mora Evropa že upoštevati.

Obiskal sem več mest v Zahodni Nemčiji, kjer sem povsod opazil isto stremljenje. Potrtost in občutek sramu, ki sta prevladovala takoj po vojni, sta že skoro povsem izginila. Zahodna Nemčija spet gradi industrijo, se uveljavlja, konkurira, izvaža in se dviga. To je dejstvo. S tem raste tudi samozavest prebivalstva in prepričanje, da bo Zahodna Nemčija kmalu v zboru evropskih narodov enaka med enakimi.

Kaj pa nacionalsocializem? Za to je poslednji Wehrwolf le nekako preživel. Potuhnil se je, oprezal in počasi prilezel na dan. Seveda ima največ pristašev med mladino, ki jo zna spretno uloviti na prijetno prišepetavanje o popolni svobodi, o slavi, moči itd.

Seveda gibanje, ki je začelo zavzemati že resne oblike, ni ostalo neopaženo. Ni čuda, da je angleška obveščevalna služba pravočasno razkrila, česar bounska vlada v svojem optimizmu ni opazila.

Nemško javnost je zelo vznemiril film, ki so ga šele pred kratkim predvajali v vseh večjih mestih. Zbudil je odpor prebivalstva in sprožil celo javno anketo, na katero so odgovarjali ugledni ljudje iz Zahodne Nemčije.

Ogledal sem si film, ki je tehnično režijsko in igralsko na umetniški višini, saj ga je režiral in zanj izbral igralski kader slavni režiser Litwak. Čeprav je film amerikanski, v njem nastopajo samo nemški igralci, ker je snov vzeta iz pretekle vojne in se dejanje vrši v Nemčiji. Naslov filma je »Odločitev pred zoro«. Vsebina je v kratkem ta-le: Mlad sanitejec, član nemške Wehrmacht, pride v ameriško ujetništvo. Zagrizeni nacisti niti v ujetniškem taborišču ne popuste v svoji politični strasti in umore sojetnika, ker je izrekel dvom, da bi Nemčija zmagala. Ko sanitejec spozna, da drvi Nemčija zaradi pobesnelega fanatizma nacističnih voditeljev v neizbežno pogubo, se javi ameriški obveščevalni službi. Samo zato, da bi s svojim sodelovanjem pospešil konec vojne in tako rešil nedolžno prebivalstvo nadaljnjega trpljenja in smrtnih žrtev, hoče ameriški obveščevalni službi pomagati z vsemi močmi. V Nemčijo se vrne kot nemški letalski oficir, zbira podatke in sodeluje z ameriškimi agenti, ki jih ne vodijo tako čisti nagibi kot njega samega. Ob prehodu čez Ren jih nemška straža opazi, in da bi rešil ameriškega tovariša, ki nosi dragocen material, spelje pozornost straž nase, da ga ujamejo in umore. —

Prizor iz filma „Odločitev pred zoro"

Anketa se je glasila: »Ali je bil fant izdajalec?« Znani nemški pisatelj Carl Zuckmayer je med drugim odgovoril: Vrednost filma je predvsem v tem, da ne poveličuje niti ene, niti druge strani sovražnih armad. Vsaka armada se mora zanašati na zvestobo svojih vojakov. Če sta pa v lastnem taboru zvestoba in vera strta, če lastni voditelji ravnajo tako, da mora ljudstvo izgubiti vero in zaupanje vanje, potem prisega zvestobe vojaka več ne veže. Slediti mora nujno glasu svoje vesti. Mladi »Happy« se pri tem pogubi. Mi pa ostanemo do dna pretreseni. Ostaja nam samo izrek »Ne sodite!«

Fabian von Schlabrendorff, soudeleženec zarote proti Hitlerju 1944, pove približno isto s poudarkom ,da edino v sebi svoboden človek lahko stori tak usoden korak, ne glede na to, kaj bodo drugi o njemu sodili, ne glede tudi na sodbo zgodovine. Izdaja ni vedno izdaja.

Herbert v. Busse, štabni major, ki se je udeležil pohoda v Rusijo, se je postavil na stališče, da je država politična organizacija, nastala po volji ljudstva in če se odloči za vojno, se mora ljudstvo ukloniti vodstvu in se strinjati z vsem, kar vodstvo smatra za nujno. Čeprav ga pretrese usoda posameznika, mora vendarle njegov čin ostati neupravičen. Za primer navaja maršala Romela in Witzlebna, generalnega polkovnika Becka in druge, ki so izgubili življenje, ker so hoteli delati proti volji države, ki jo je vodil Hitler. Njihovi cilji so bili plemeniti, vendar jih obsoja. Kar je storil nemški vojak v filmu ni opravičljivo, ker je s svojo špionažo pomagal, da so padali njegovi lastni nemški tovariši pod preciznimi zadetki sovražnih letal, katerim je on sam pokazal cilj.

Tudi več drugih odgovorov je sličnih. Wilhelm Silgrad, predsednik nemških konservativcev trdi, da je »Happy« podcenjeval svoj narod in prisojal sovražniku več moralne višine, sicer bi bilo njegovo izdajstvo samo sleparstvo. Njegovo dejanje, pa najsi bi bilo nastalo zaradi maščevanja ali idealizma, je nujno vodilo v boj proti vsemu lastnemu narodu in podpiralo sovražnike, ki so ga hoteli uničiti.

Pisatelj Werner Richter pa pripisuje pravico odločanja v takem usodnem koraku samo generalom in armadnim načelnikom, ki imajo jasen vpogled v položaj, nikakor pa ne dopušča, da bi si kaj takega smel dovoliti navaden vojak.

Ni bil moj namen, da bi se spuščal v vse diskusije o anketi in vsebini prejetih odgovorov. Poudariti hočem le to, da me je presenetilo, da se je ta anketa sploh lahko izvedla, še bolj pa, da v njej različni ljudje lahko svobodno izražajo tako škodljiva, naravnost zločinska mnenja. S tem nam dajejo presneto značilno sliko političnega življenja v Zahodni Nemčiji.

Tako se moje mnenje strne v krog in vrača k sodbi o novem nacionalsocializmu, katero omenjam v začetku.

Gospodarske novice iz vse domovine

NOVA TOVARNA AVTOMOBILOV BO ZAČELA OBRATOVATI

Do zdaj je bila v naši državi samo ena tovarna za izdelovanje avtomobilov — TAM v Mariboru. V Priboju v Sandžaku pa že tri leta gradijo novo tovarno avtomobilov, ki bo že letos začela obratovati. Tovarna bo proizvajala na leto 2000 pettonskih tovornih avtomobilov, po 500 šasij za avtomobile in specialne vozove, razen tega pa še 1000 prikolic.

NOVE VRELCE NAFTE IŠČEJO

Na naftinih poljih v Črnogorskem Primorju in v Crminici bodo tudi letos nadaljevali z raziskovanjem novih vrelcev. Imeli bodo dvakrat več vrtalnih garnitur kot do sedaj. Naftna polja pa bodo iskali tudi v Goblju (Boka Kotorska).

IGEL NAM NE BO TREBA VEČ UVAŽATI

V tovarni igel v Kobaridu, kjer so doslej izdelovali le igle za šivalne stroje, bodo letos razširili obrat in začeli proizvajati tudi ročne igle, ki smo jih do zdaj uvažali. Iz Nemčije je že prišlo enaindvajset natančnih strojev za to proizvodnjo, s katerimi bo iglarna lahko izdelala okrog 50 milijonov ročnih igel na leto.

V BOSNI GRADE 145 KM GOZDNIH ŽELEZNIC

V Bosni bodo letos zgradili okrog 145 kilometrov novih gozdnih železnic in 20 km cest. V velikih gozdovih pri Foči, kjer doslej še ni pela sekira, pa bodo uredili poti. Stroški za vsa ta dela bodo znašali eno in četrt milijarde dinarjev.

UMETNO NAMAKANJE ZEMLJE V VOJVODINI

Že prihodnje leto bodo v Vojvodini začeli umetno namakati 300 ha zemlje. Kljub močno povečanim proizvodnim stroškom računajo, da bo donos na namakalnih njivah za 60.000 din na hektar večji kot na nenamakanih njivah.

V radovljiškem okraju bodo izboljšali kmetijsko proizvodnjo

Stari izrek »Kar lahko storiš danes, ne odlašaj na jutri« bomo osvojili v našem okraju tudi pri izvajanju 10-letnega načrta za dvig kmetijske proizvodnje. Kar bo le mogoče, bomo že letos storili.

Naj v kratkem nakažem le del predvidenih nalog:

Našim zemljiščem primanjkuje apna, čeprav nas daleč naokoli obdajajo visoki skladi apnenca. Komisija za izvedbo 10-letnega načrta je zato v soglasju s predsednikom OLO tov. Kristanom sklenila, naj bi OZKZ nabavila čimprej vsaj 1 prevozni drobilec za kamenje, ki ga bodo drobili tam, kjer bo potrošnikom najbližje. Z apnenjem bomo izboljšali sestav rodnih plasti na zemljiščih in dosegli, da bodo na teh zemljiščih tudi druga gnojila bolje učinkovala.

Ker je že skrajni čas, da naše sadjarstvo sodobno uredimo, bomo začeli pridneje vzgajati nove sadike v drevesnicah in sistematično zatirati vse vrste rastlinskih bolezni in škodljivcev. V skrb za dvig živinoreje bo vključena tudi skrb za preprečevanje živinskih bolezni.

Da bodo imeli kmetovalci točen vpogled v gospodarski načrt, naj kmetijske zadruge pravočasno javijo svoje občne zbore ali članske sestanke Okrajni zvezi kmetijskih zadrug, ki bo poslala na sestanke enega od svojih strokovnjakov. Le-ta jim bo podrobneje razložil nove naloge kmetijstva, medtem ko bodo zborovalci z dobrimi predlogi in nasveti gospodarski načrt dopolnili. Razprave bodo zanimive in za slehernega kmetovalca zelo važne.

J. P.

S SINDIKALNIH OBČNIH ZBOROV

Dobro so gospodarili - zato tudi uspeh ni zaostal

V začetku tega meseca so imeli v Gorenjski predilnici na Trati pri Škofji Loki občni zbor sindikalne podružnice, ki je bil zelo dobro obiskan. Nad 380 predilnih delavcev in delavk je pazljivo spremljalo letno poročilo o delu sindikalne podružnice predilcev, ki ga je podal tov. Florijan Zuban, sekretar podružnice. V poročilu je bilo podrobno obravnavano gospodarsko stanje podjetja. Lani so v Gorenjski predilnici dobro gospodarili, saj so presegli družbeni plan in akumulacijo za več kot 142 milijonov. Delavstvo je bilo zato trikrat deležno delitve presežka plačnega fonda v skupnem znesku 6 milijonov dinarjev. Izdelali so tudi dober tarifni pravilnik. Pri izdelavi je sodelovaj celotni kolektiv. Lani so se v podjetju močno potrudili, da se pri njih izboljšajo higienske prilike in uredijo varnostne naprave. Betonski tlak v delavnicah so zamenjali s parketom, zgrajena pa je tudi nova zračna in moderna mehanična delavnica namesto dosedanje tesne, mračne in nehigienične. Sami so izdelali ročno dvigalo za dviganje bal, težkih nad 200 kg. Kar je prej opravljalo pet delavcev, zdaj z lahkoto opravlja eden. Gradijo tudi nov vodovod, ki je na Trati zelo važen v sušnih dneh, kar bo s tem odpadlo.

Prav tako je bilo lani močno poživljeno tudi sindikalno delo v podjetju. Skoraj vse delavstvo je včlanjeno v sindikalni podružnici. Imeli so več tečajev o prvi pomoči v primeru nesreče, ki se ga je udeleževalo nad 150 deklet in žena. Predavanj, ki jih je organizirala podružnica, je bilo več: političnih, gospodarskih in zdravstvenih. Vsa so bila dobro obiskana. Na kulturnem področju je sindikat dal prvi pobudo za ustanovitev »Svobode« na Trati, katere delo tudi stalno podpira. Želeti je le, da se v delo »Svobode« vključi več mladine, katere udeležba je zdaj pod kritiko. »Svobodi« na Trati so predilci po požaru dali na razpolago nove delovne prostore v svojem upravnem poslopju ter sindikalno dvorano. Tudi sekcija žen je bila pri njih zelo delavna. Imela je več skupnih sestankov in predavanj o problemih žene v proizvodnji, dočim so na izobraževalni tečaj povsem pozabile.

Razprava po poročilih je bila z redkimi izjemami zelo slaba in posebno delavci so kaj redko posegali v njo. O tej pomanjkljivosti in nezdravem pojmovanju prave demokratičnosti je spregovoril tov. Mavricij Borc, sekretar Glavnega odbora ZS za Slovenijo, ki je zboru prisostvoval kot gost. Le z zdravo in jedrnato kritiko bomo pomagali sebi in skupnosti, da se odpravijo vsi nezdravi pojavi brezbrižnosti do napredka socializma pri nas.

Na koncu je bil izvoljen nov izvršni odbor sindikalne podružnice, v katerega so prišli najbolj delavni člani kot Ivan Brenk, Florijan Zuban, Mira Vraničarjeva in drugi.

Železarji so izvolili nov odbor

Nedavno je imela Sindikalna organizacija Železarne Jesenice redno letno skupščino. Skupščini, ki je bila v dvorani Doma »Svobode« je prisostvovalo 121 delegatov in okrog 40 povabljenih gostov ter drugi člani delovnega kolektiva enega največjih metalurških podjetij, ki so z zanimanjem sledili referatu in diskusiji. Referat je podal dosedanji tajnik podružnice tov. Pogačnik, dopolnila ga je pa razprava, v katero so posegli ljudski poslanec tov. Zvone Labura, predsednik Delavskega sveta jeseniške železarne tov. Dante Jasnič, glavni direktor železarne in zvezni poslanec tov. Viktor Ropret, predsednik jeseniške »Svobode« tov. Škrl, sekretar OK ZKS tov. Zlatnar, Lojze Božič in drugi. V diskusiji so govorili o samoupravljanju, o izboljšanju kvalitete proizvodnje, o organiziranju delavskih svetov po posameznih obratih, o nujnosti sodelovanja v DPD »Svoboda«, o družbenem standardu in o novih oblikah delovanja sindikalne organizacije ter predvsem o odpravi birokratizma. V novi odbor so izvolili naslednje tovariše: Lojzeta Božiča, Zvoneta Laburo, Malči Stražišarjevo, Borisa Mihajla, Lojzeta Likoviča, Ivana Podlipca, Karla Zorka, Ivana Miheliča, Martina Čufarja, Danteja Jasniča, Janka Smoleja, Jožeta Ulčarja, Ivico Klinarjevo, Vladimirja Ravnika in Mirka Zupana, ki so vsemu kolektivu znani kot najboljši delavci in so porok za uspešnejše delovanje sindikalne organizacije Železarne Jesenice. Minuli petek se je novoizvoljeni odbor sestal k prvi seji, na kateri je izbral iz svoje srede predsednika in tajnika sindikalne organizacije. Za predsednika je bil izvoljen tov. Jože Ulčar, topilec elektro-peči in slušatelj jeseniškega Metalurškega tehnikuma ter svoječasni komandant koroškega odreda, za tajnika pa Zvone Labura, upravnik delavnic Metalurške ind. šole ter ljudski poslanec. Imeni omenjenih dveh tovarišev jamčita za boljše in brezhibno delovanje sindikalne organizacije Železarne Jesenice in predvsem za resnično sodelovanje z upravo podjetja, UO, DS in za resnično skrb za člane kolektiva jeseniške železarne.

U. P.

„INTEKS" IMA LEPE IZGLEDE

Odprli bodo nove poslovalnice v večjih mestih

V nedeljo se je zbralo v tovarni »Inteks« 214 delegatov, ki so kot zastopniki, izvoljeni na občnih zborih pododborov, prihiteli na letno skupščino sindikalne podružnice. Vse je bilo praznično razpoloženo. Dosedanji predsednik tovariš Nace Oblak je pozdravil vse delegate. Pozdravil je zastopnika mestnega komiteja Zveze komunistov mesta Kranja tov. Andreja Brovča in podal izčrpno poročilo o delovanju sindikalne organizacije v tovarni. Govoril je o vrlinah in delu posameznih pododborov, med katerimi vodijo pododbori v predilnici in delavnicah, opozoril je tudi na napake, ki so se tu in tam dogajale, kar pa bo seveda v bodoče treba odstraniti. Sindikalno delo so tekom leta poživljali tudi razni tečaji in predavanja. Kulturno-umetniške skupine so razvijale svojo dejavnost in nastopale na proslavah in prireditvah v tovarni, na podeželju pa so nastopali s samostojnim programom, zavedajoč se nalog povezave mesta in tovarn z vasjo. Tudi fizkulturni aktiv je žel uspehe in bil zelo delaven. Nadalje je poudaril pomen štednje, v kateri mora pohvaliti kolektiv za preteklo leto, za bodoče pa je pozval vse k še večji štednji materiala. Z združitvijo obrata II in preselitvijo tega obrata v prazne prostore stare predilnice, ki bodo renovirani, bo tovarna lahko znižala režijo in v borbi za dobro kvaliteto utrla pot svojim proizvodom ter tako potrdila sloves, ki ga ima. Po izčrpnem referatu predsednika so podali svoja poročila še ostali člani odbora, nakar so navzoči delegati dali na predlog nadzornega odbora staremu odboru razrešnico. Na demokratičen način je bil izvoljen novi odbor, sestavljen iz članov obeh odborov.

Po volitvah se je razvila živahna razprava. Delegati so obravnavali tekoče probleme v tovarni in dajali razne koristne predloge o odstranitvi nekaterih napak. Tovariš direktor je poročal tudi o delovanju zastopstev v Novem Sadu in Beogradu. V prihodnje pa namerava tovarna odpreti svoja zastopstva še v drugih mestih naše države.

Na hidrocentrali v Medvodah hite z delom

Dela na hidrocentrali v Medvodah so se letošnjo zimo znatno pospešila. Že v januarju so z uspehom preizkusili delovanje velike 200 ton težke zapornice, s katero so zajezili Savo. Sedaj hitijo z zadnjimi deli na desnem bregu Save, kjer sta že montirana prva turbina, izdelek Litostroja, in generator, izdelek tovarne »Rače Končar«. Že junija bodo verjetno montirali tudi drugo zapornico. Tedaj bo segalo umetno jezero od Medvod do Mavčič, kjer so geologi že pregledali teren za novo hidrocentralo. Ob hidrocentrali v Medvodah gradijo tudi že transformatorsko postajo za 35.000 voltov napetosti.

Ekskurzija živinorejcev radovljiškega okraja v Ljubljano

Na pobudo OZKZ Radovljica so odšli 2. in 3. februarja člani živinorejskih odsekov tamkajšnjih kmetijskih zadrug v Ljubljano in Ponoviče na ekskurzijo.

V Ljubljani smo si ogledali najprej v Centralni veterinarski bolnici oddelek za umetno osemenjevanje in zatiranje plodnostnih motenj. Ta centralna osemenjevalna postaja predstavlja neke vrste »tovarno semena«.

Videli smo 6 bikov pincgavske pasme, od katerih sprejema seme tudi naša osemenjevalna postaja v Lescah. S kratkim predavanjem nam je veterinar Pebesko prikazal ves potek ravnanja s semenom od odvzema pa do osemenitve. Z drobnogledom si je lahko vsakdo ogledal žive semenčice. Ogledali smo tudi druge prostore, tako operacijsko dvorano, hleve za bolne živali itd. Nemalo so se udeleženci začudili, ko so videli prve bikce in telice, potomce Bambina, seveda kot rezultat osemenjevanja.

Dalje nas je vodila pot v Mestno klavnico, kjer smo si ogledali pljuča tuberkulozne krave, metiljava jetra in ikračavega prašiča.

Na podkovski šoli so nam prikazali važnost pravilnega podkovanja zlasti nepravilnih kopit, takozvanega ortopedskega podkovanja.

Na Mestnem posestvu Bekalci so nas zanimale v obširnem hlevu zlasti ventilacijske naprave. Nekateri poljedelski stroji in pravkar dospela Unimog pa so navdušili zlasti tiste živinorejce, ki si želijo modernizirati obdelavo svojih polj.

Glavni cilj našega potovanja so bile Panoviče pri Litiji, kjer ima Kmetijski znanstveni zavod iz Ljubljane svoje vzorno posestvo s še lepšo živino sivo-rjave pasme. Povprečna mlečnost teh krav znaša v Panovičah okrog 2700 l mleka letno pri dnevnem obroku hrane: 6 kg sena, 12 kg silaže, 1 kg tropin, 1 kg otrobov. To posestvo se že od vsega početka poslužuje osemenjevanja krav in ima že lepo čredo mlade živine, od katere tehtajo bikci v starosti 6 mesecev okrog 250 kg. Večinoma po to potomci Bambina, tega odličnega plemenjaka. Saj so mu tudi čisto podobni. Na tem posestvu dosežejo biki pri starosti 1 leta težo do 380 kg, telice pa 280 kg. Dobro blago se tudi dobro proda. Tako smo videli 3 enoletne bike, ki so jih prodali po 85.000 do 100.000 din. Pa naj še kdo reče, da se ne izplača vzrediti kvalitetno plemensko živino.

Tudi v svinjakih smo videli vzoren red in čistočo.

Nekaj popolnoma novega za naše gorenjske kmete pa je bil hlev tako zvane mrzle reje. V tem hlevu namreč ni ene stene. Živina je pozimi in poleti na mrazu, krave tu celo teletijo. V primeri s kravami v hlevu, te živali lepše napredujejo. Na ta način hočejo doseči, da bodo goveda bolj odporna proti tuberkulozi in drugim boleznim.

Tudi pri silosih smo se precej časa zadržali. Nismo se mogli načuditi zlasti onemu, ki je zgrajen iz lesa. Kaj podobnega, seveda v manjšem obsegu, si lahko tudi mi zgradimo, saj lesa ne manjka. Videli smo pa vsi, da je zlasti v tem letu, ko manjka krme, silaža glavna hrana.

Zvečer smo imeli v samem gradu še kratek seminar, kjer sta nam ing. Frčej in ing. Simončič predvajala nekaj filmov iz kmetijstva. Obema predavateljima, zlasti pa ing. Elseldu, ki nas je vodil in razkazoval Ponoviče, smo še posebno hvaležni za izčrpno podajanje.

Vet. B.M.

Mar KZ v Gorenji vasi upravičuje svoj obstoj?

Ne mislite, da je kmetijska zadruga v Gorenji vasi pasivna. Lani je ostvarila skoraj 2 milijona dobička! Poglejmo pa, odkod zadrugi tako velik dobiček

Osnovna dejavnost te zadruge je trgovina, ki ustvarja mastne dobičke. Pri enem samem prostorninskem metru drv spravi zadruga v lastni žep 500 do 700 dinarjev. Drva odkupuje od privatnikov po 800 do 1000 dinarjev za prm. Preproda pa jih že v Gorenji vasi po 1500 dinarjev. — Lani v začetku leta, ko so morali kmetovalci obvezno oddajati les, ga je zadruga na mestu preprodala po višji ceni. Razlike v ceni seveda ni odvedla, ker je menila, da je to njen dobiček. Med odkupovanjem krompirja si je obdržala kar po 3 din pri kg in to samo za delo ob prevzemu in za nakladanje krompirja na kamione. Ti trije dinarji pa so bili 20% odkupne cene! Podobno je še sedaj pri mesu. Prodajajo ga po isti ceni kakor v Šk. Loki, čeprav morajo Ločani, ki kupujejo živino v Loškem pogorju, plačevati nakupovalcem dnevnice ter živino prevažati s kamioni, medtem ko jo dobi KZ v Gorenji vasi naravnost v klavnico. Kmetje jo namreč sami pripeljejo. S preprodajo čipk pride zadruga na podoben način do težkih tisočakov.

Tako spretnost pri zbiranju dobičkov bi zadrugi oprostili, če bi dobiček porabila za nabavo kmetijskih strojev ali za dvig kmetijstva nasploh. Tega pa ni storila. Kupila je le slab kamion, ki naj bi služil za pospešitev trgovine (zanj je dala nič manj in nič več kot 1 milijon 600 tisoč din), za ves ostali denar pa namerava kupiti nekaj nad tisoč kvadratnih metrov zemljišča. Zanj ponuja toliko, kakor da bi šlo za zemljišče v središču Ljubljane. Za dvig kmetijstva pa ne namerava dati iz dobička niti dinarja.

Sicer pa, kdo bi se za dvig kmetijstva zmenil? V upravnem odboru so predvsem veliki kmetje, ki obdelujejo zemljišča z lastnimi sredstvi. Vse drugače je z malimi kmeti in bajtarji, ki pa v odboru nimajo predstavnika. Brez vprežne živine so in zato n. pr. pri oranju na milost in nemilost prepuščeni večjim kmetom. Setev se zato zavleče v pozno pomlad. V zameno za oranje pa morajo mali kmetje skozi vse leto pomagati na velikih kmetijah. Mar ne bi bilo pravilneje, da bi zadruga namesto kamiona kupila traktor? S tem bi mnogim članom KZ ustregla. Vsi bi lahko zmanjšali stalež vprežne živine in povečali število molznic.

Za vse to zadružni člani vedo in celo med seboj gospodarjenje kritizirajo, vendar so na občnem zboru že tretjič izvolili isto zadružno vodstvo (čeprav je to proti zadružnim pravilom) in si med diskusijo niso upali z resnico na dan.

Tudi zadružno poslovanje zasluži kritiko. Zadruga se kaj malo meni za plan gotovinskega prometa, ki ji ga postavlja banka; v blagajni hrani lepe tisočake več, kakor dopušča blagajniški maksimum itd. Za te prestopke je bila zadruga tudi kaznovana.

Temeljito bodo morali spremeniti poslovanje, če bodo hoteli, da bo kmetijska zadruga v Gorenji vasi služila svojemu namenu. Izgovore, da drevesnica ni rentabilna in da je zato ne bodo naredili ipd. bodo morali opustiti, če hočejo količkaj storiti za dvig kmetijstva, živinoreje in sadjarstva.

Dobro bi bilo tudi, če bi zadružniki pregledali poslovanje na svoji zadružni ekonomiji, — ki je last upravnika Inglača. Čeprav je v vasi zadružna ekonomija, je morala krajevna gostilna kupovati solato in sočivje celo v Ljubljani. Ljudje trdijo, da je Matevž Inglič samo zato ponudil svoje posestvo zadrugi, da se je rešil davkov. Davčne odmere je imel 100.000 dinarjev, a ekonomija je imela po knjigovodstvenih podatkih le 90.000 din prometa. Skoraj ves denar je šel v roke in preko rok tov. Ingoliča, tako da je ta gospodaril kakor na lastnem posestvu. Zadruga pa mu je ob koncu leta dala še 18.000 din odškodnine!

Ni torej dovolj, če zadruga ostvari dobiček, dosti bolj važno je, kako ga ustvari in v kaj ga investira.

Delovni dan v KDZ Poljane - 338 din

Negotovost, kako bo v bodoče s kmečkimi delovnimi zadrugami, ki so po reorganizaciji zadružništva še ostale, je lani v KDZ »24. december« precej dušila delovni polet. Vzlic temu pa so storili zadružniki marsikaj koristnega za modernizacijo kmetijske proizvodnje na svoji zemlji. 1,200.000 deviznih dinarjev, pridobljenih z izvozom lesa, so porabili za nakup traktorja »Unimog« in vseh potrebnih priključkov. Razen tega so izdali 1,725.000 din za ročno in motorno kosilnico, izruvač za krompir, pihalnik za seno in različne manjše stroje.

Ta kmečka delovna zadruga, ki ima lastno elektrarno, 2 gostilni, žago in kamion, je imela lani preko 5 in pol milijona dohodkov, ustvarjenih večidel s prodajo lesa. Od teh dohodkov so 3 in pol milijona razdelili med zadružnike, tako da so letos povišali delovni dan od 179 din na 338 din. Vprašanje pa je, kako bo z izplačili ob koncu letošnjega leta, ko zadruga ne bo mogla več v tolikšni meri prodajati lesa.

O vsem tem in o dvigu živinoreje, ki so se ji doslej kaj malo posvečali, so se pogovorili na svojem letnem občnem zboru pred nedavnim. Med drugim so ugotovili, da v Dobju, Predmostu in Srednji vasi molznost krav precej presega okrajno povprečje, medtem ko je v Vinharjih daleč pod povprečjem. Čudno pa je, da so se zadružniki zadovoljili že z ugotovitvami!

Poljedelske stroje hrani zadruga za sedaj še pri zadružnikih, zdaj pri tem zdaj pri onem, prav tako jim manjka

(Nadaljevanje na 8. strani)

Več pomoči igralskim skupinam

Igralske družine Kudov, Skudov, Izudov, Mkudov, Svobod vseh društev z istim kulturnim celjem, stoji pred težkimi in odgovornimi vprašanji: Kaj? Kako? S kakšnimi sredstvi?

Vprašanje repertoarja, čeprav je najvažnejše, v mnogih društvih odgovornim članom igralske sekcije ne zadaja posebne brige. Igrajo kar dela, ki so jih dajala profesionalna gledališča v pretekli sezoni, ne glede na to, da je izbira ponesrečena, saj se amaterski kader nikakor ne more meriti s poklicnimi igralci in so tudi režiserji povečini le amaterji. Čeprav polni dobre volje, vendar imajo (z redkimi izjemami) le malo odrskega znanja in prakse. Tako se zgodi, da zahtevana odrska dela propadejo ali se prevržejo v direktno profanacijo tega, kar si je pisatelj zamislil.

Spet drugod igrajo stvari, ki vlečejo. Na naših odrih se je udomačil Nušić, ki seveda ni tak, kot bi moral biti. Izgubil je vso svojo srbsko duhovitost in živahnost, pa tudi dosti od svoje socialne satire. Režija ponavadi poudarja le komičnost situacij, da bi ugodila publiki. Pred kratkim smo v kranjskem okraju igrali »Detektiva Meglo« in »Veleturista«. Ravno te dni omenja Pavliha, da bodo na Štajerskem nekje igrali burko »Maks v škripcih«. To je dovolj očiten dokaz, kako naše družine ne vedo, ne kod ne kam. Režiserji niso dovolj uvidevni, da bi razumeli, da so »Maks« in slična dela velik korak nazaj v preteklost. Ali je res namen naših igralskih družin, zabavati publiko z ničvrednimi deli, ki godijo samo plitkim in neresnim ljudem? Kulturno poslanstvo igralskih družin je vse preresno in preveč važno, da bi smeli dopuščati v vodstvu igralskih družin ljudi, ki izbirajo plehka, ničvredna dela, ki vlečejo. Res je naša publika marsikje nepoučena, da, docela nevzgojena. Nočem načenjati vprašanja, kje je krivda, pač pa vprašanje rešitve iz sedanjega stanja.

Vsa naša društva so kulturno v z g o j n a. Stremeti morajo k vzgoji publike s tem, da uprizarjajajo le kvalitetna, svojim gledalcem primerna dela. Nujno bi bilo, da bi se osnovala nekaka posvetovalnica za amaterska gledališča, ki bi tudi izposojala dela, primerna kvaliteti in moči posameznih družin. Ravno tako bi bilo nujno, da bi režirali v posameznih družinah tu pa tam poklicni režiserji in s tem dvignili kvaliteto predstav. Na vsak način pa bi morali režiserji in igralci amaterskih odrov udeleževati tečajev za igro, režijo scenografijo in šminko. Le tako bodo naše družine napredovale in dosegle višjo raven. Priznati pa moramo, da je izbira primernih del težavna, ker imajo režiserji premalo vpogleda v dramsko literaturo. Zelo jim je potrebna izobrazba in tehten študij.

Ob vprašanju sredstev so vse igralske družine pred istim problemom. Odkod denar? Saj poklicna gledališča ne morejo kriti izdatkov! Kako naj bo to mogoče igralski družini, ki igra v svojem kraju kako delo samo nekajkrat in potem kvečmu parkrat z njo gostuje. Kako kriti izdatke za nove kulise, rekvizite, kurjavo, luč itd? Čeprav se režiser in igralci trudijo in žrtvujejo iz ljubezni do teatra ves svoj prosti čas, pičli dohodki vendarle ne morejo kriti stroškov. Zato pridejo spet do veljave tisti, ki zahtevajo, naj bi igrali samo burke, ki vlečejo, ki zabavajo, ki polnijo blagajno. In tu smo spet tam, kjer ne bi smeli biti. Nikakor nismo načelno proti komediji, saj imamo v svetovni dramski literaturi krasna zabavna dela (Moliére, Gogolj, Sheridan), vendar imajo vsa svojo notranjo vrednost, a so spet za naše odre zelo zahtevna. Tu je tudi vprašanje kostumov. Včasih so naši igralci tako nemogoče oblečeni, da je kar hudo. V poklicnem gledališču tega vprašanja ni. Pri nas pa se le redko kaki družini posreči, da bi dobila na posodo primerne obleke.

Če ne bodo podjetja in občine prispevale za vzdrževanje igralskih družin, bodo še nadalje samo životarile, igrale puhle enodnevnice, a kulturnovzgojni cilj bo ostal le na papirju letnega poročila na občnem zboru.

Filmi, ki jih gledamo

„Trije caballerosi“

Trije kavalirji (bolj primeren bi bil tudi v slovenskem prevodu naslov »Trije caballerosi«) so menda do danes najvišje, kar je dosegel Walt Disney s svojim pomožnim umetniškim štabom. Racman Donald (po beograjsko »Paja Patak«) dobi za rojstni dan kup vezil od prijateljev iz južne in srednje Amerike: vezila so žive knjige in čarovne slike in filmi. Donald stopi tudi sam vanje in se tako poda na pot po Braziliji in Mehiki. Iz tega se razvije fantastična, bogata plesno-glasbena varitejska revija, pretežno risana, delno tudi igrana, na mnogih mestih pa tudi kombinirana v obeh tehnikah. — Domiselnost v slikovitem humorju, drznost nenavadnih, toda učinkovitih in lepih barvnih kombinacij, zanimiva sanjsko-erotična simbolika nekaterih plesov (zlasti zadnja točka: revija kaktusov!), nenavadno prilagodljiva in virtuozno izvedena glasba, duhovitost nekaterih vložkov (zlasti prva zgodbica o pingvinu, ki ga je zmerom zeblo!) in ne nazadnje tisto presenetljivo bogastvo »abstraktnih« filmskih slik, lahko bi rekli »živih ornamentov«, ki se jih ne naveličaš gledati, v prvi vrsti pa nepopisna raznolikost v izrabljanju vseh tehničnih in izraznih možnosti kamere, risbe, reflektorjev, kulis, plesa itd. — vse to daje tej ljubeznivi igrači pečat prave mojstrovine. — Nemara bi tj1 film še bolj popoln, če bi bil vsebinsko bolj enovit oziroma, če bi bilo v njem več »zgodbe«; tudi bi morebiti kdo upravičeno želel, da bi kruti in neusmiljeni humor življenjskega veselja (prizor na plaži!) nekoliko omilili z melanholično poezijo in bolj ljubeznivim nasmeškom (n.pr. v Chaplinovem smislu). Če bi bil Disney revijo vsebinsko dopolnil in omilil, bi bila tudi po zunanji podobi laže dojemljiva — v sedanji obliki se namreč zaradi neznanskega tempa in nepopustljivega ritma oko nekoliko utruja. Ob takih premislekih pa ne smemo prezreti, da so »Trije caballerosi« zamišljeni predvsem kot umetniški (in trgovski!) eksperiment, ki naj bi odprl nova pota v izrazu risanega in revijskega filma. In kot eksperiment je film v celoti uspel.

Kranj zopet med zadnjimi

Po vsem kulturnem svetu je navada shranjati dela in izročila davnih prednikov v muzejih in zgodovinskih zbirkah. V ta namen se običajno najprej osnuje v določenem centru muzejsko in zgodovinsko društvo, ki pripravi pot in pogoje za dejansko ustanovitev muzeja, ki ni in noče biti več izraz kake romantične sentimentalnosti, pač pa je vzgojna nujnost. Saj se iz spoznanja dela rodi ljubezen do dela, iz spoznanja zgodovine svojega rodu ljubezen do naroda.

Naša država podpira muzejstvo, saj so naši muzeji ne le važen vzgojni faktor, pač pa tudi vir turističnega zanimanja in dokaz naše kulturne vrednosti.

Na tem področju so nas že davno prehitela mnogo manjša pokrajinska mesta. Da ne omenjam le Ljubljane in Maribora, navajam za vzgled Škofjo Loko, Tržič, Jesenice, Krško, Ptuj, Celje, Novo mesto in celo Metliko, kjer so prav pred dnevi ustanovili svoje Muzejsko društvo.

Kljub tako visokemu številu izobraženstva v Kranju, kjer deluje troje gimnazij in več strokovnih šol, kjer imamo močno meščansko, obrtniško, trgovsko, industrijsko in celo kulturno tradicijo — vendar nismo našli toliko moči, da bi samoiniciativno pripravili ustanovitev muzejske in zgodovinske organizacije.

Zato sta morala pretekli torek priti v Kranj in dati pobudo ravnatelj Tehničnega muzeja LRS prof. Franjo Baš in direktor Zavoda za spomeniško varstvo v LRS tov. Edo Turnher.

Č. Z.

Da ne boste napak razumeli

Pred meseci smo brali v »Gorenjskem glasu« članek o neuspelem občnem zboru KUD »Triglav« v Dupljah. Ne bi nam bilo ljubo, da bi tisti, ki dela našega društva ne poznajo, sodili članstvo samo po udeležbi na občnem zboru!

Naša slaba lastnost (ali pa tudi ne) je, da svojega dela ne populariziramo v časopisju, zanj ve le vas in najbližja okolica. Občni zbor je bil resda tak, da nam ni ravno v čast. Vendar nismo temu krivi toliko člani društva, kakor čas, v katerega je vpadel občni zbor. Jeseni je bil sklican, prav tedaj, ko je nastopilo nekaj suhih dni, tako da se je vse odpravilo krompir kopat. Nekateri člani okrajnega odbora Ljudske prosvete najbrž še pomnijo, da so bili občni zbori prejšnjih let bolje obiskani, ker so bili pozimi.

Kulturno delo pa je v Dupljah že tradicionalno. Pevski zbor n. pr. obstoji žen 23 let. Delo tudi ni omejeno na ozek krog ljudi, saj je v pevskem zboru 40 članov; prav toliko ljudi je sodelovalo v »Zlatorogu« — zadnjem delu, ki ga je uprizorila dupljanska igralska družina.

Društvo ima tudi lepo knjižnico, ki je odprta 2-krat na teden, za izobrazbo vaščanov skrbimo še s poučnimi predavanji v okviru Ljudske univerze in s tečaji, ki jih vodijo gimnazijski in osnovnošolski učitelji.

V vseh naštetih primerih se lepo odraža povezava med delavci, kmeti in intelektualci.

Zadnja dva meseca preteklega leta in letošnji januar pa govore o intenzivnem delu vseh sekcij KUD: 29. novembra 1952 je dramska sekcija uprizorila v režiji tov. Lampiča dramo »Za svobodo«, v decembru pa je naš pevski zbor gostoval z dobro pripravljenim koncertom v Podbrezjah. Članstvo »Triglava« je sodelovalo tudi pri Novoletni jelki. Z množičnimi organizacijami vred je pomagalo okrasiti šolsko dvorano z zelenjem in naslikanimi prizori iz »Snegulčice« ter postaviti lutkovni oder. Tov. Sneider je razveselil malčke pred prihodom dedka Mraza z lutkovnima igrama »Pod smrečicami« in »Dve Marički«.

Na Silvestrovo so člani dramske sekcije in pevskega zbora skupno z gasilci pripravili pester večer, s katerim je bilo občinstvo zelo zadovoljno.

4. januarja letos pa je igralska družina uprizorila že omenjeno pravljično igro J. Abrama »Zlatorog«, ki jo je doslej že trikrat ponovila. Marsikdo si jo je dvakrat ogledal, kar je igralcem v veliko zadoščenje.

Pevski zbor pa se spet pripravlja na koncert, ki ga bodo domačini kmalu poslušali.

Upamo, da poslej ne boste metali v isti koš občnega zbora in dela v društvu skozi vse leto.

Prizor iz Klabundovega »Kroga s kredo« v Kranju

Lep nastop javorniške „Svobode“

Priznati moramo, da javorniška »Svoboda« ne zaostaja za jeseniško, ker je njeno delovanje sedaj povsem drugačno od delovanja v okviru bivšega SKUD »France Mencinger. In prav je tako. Kakor jeseniška, tako tudi javorniška in hrušičanska »Svoboda« dokazujeta, da društvom niso le zamenjali imen, temveč so vnesli v novo »Svobodo« novega duha in novega poleta za kulturnovzgojno delovanje. Poleg gledališke sekcije, ki deluje letos na Javorniku v okviru »Svobode« več ko pohvalno, so zelo marljive instrumentalne sekcije. To so dokazale s koncertom preteklo nedeljo v dvorani osnovne šole na Javorniku. Nastopili so: pionirski tamburaški zbor, orkerster in godba na pihala. Tamburaški zbor, ki je odigral pod vodstvom požrtvovalnega tov. Franca Dolenca štiri pesmi, je od lani napredoval in je prav gotovo najboljši tamburaški zbor daleč naokrog; če pomislimo, da sestoji iz samih pionirjev in pionirk, je uspeh naravnost laskav. Orkester, ki ga vodi priznani dirigent Julij Sorge, tokrat ni dokazal, da je od lanskega leta kaj napredoval. Morda je izbral tudi letos prezahtevne skladbe. Barbirellijev »Valse leutori« in Mangartova »Slavnostna uvertura« sta trd oreh celo za profesionalne orkestre! Godba na pihala pod vodstvom istega dirigenta, je najbolj ugajala. Od lani se je lepo razvila. Sicer se je odločila tudi za zelo zahtevni Donizettijev finale iz opere »Lucija Lamermoor«, ki bi ga moglo še marsikaj izpopolniti; Filipa Bernarda »Slovenske svatovske pesmi«, Jožeta Bernarda »Venček koroških pesmi« in Učakarjevo »Partizanko« pa so godbeniki dvoršeno izvedli in zaslužijo z dirigentom na čelu polno priznanje.

P. U.

Prešernove proslave . . .

V DOMŽALAH

Kulturno delavsko društvo »Svoboda« v Domažalah je tudi letos proslavilo obletnico smrti našega velikega pesnika dr. Franceta Prešerna.

Slavnostni govor je imel prof. Etbin Bojc. Spored je obsegal pretežni del glasbene točke, pri katerih so sodelovali solisti, ženski in mešani pevski zbor »Svobode«, ki so izvajali Prešernove pesmi. Pevskemu zboru je dirigiral tov. Habe, soliste pa je spremljal tov. Capuder. Nastopila sta še tamburaški orkester in salonski orkester »Svobode«, ki sta se kar dobro obnesla.

Ob tej priliki so bile razdeljene denarne nagrade občinskega odbora Domžale najboljšim učencem in dijakom domžalskih šol. Proslavi je prisostvovalo veliko število ljudi.

V KAMNIKU

Delavsko prosvetno društvo je 11. t. m. organiziralo Prešernovo proslavo v kulturnem domu »Podjetja Kamnik«. Razen govora o Prešernu so imeli bogat umetniški program, pri katerem so sodelovali visokošolci kamniške gimnazije z recitacijami Prešernovih pesmi, folklorno skupino, pevski zbor »Planika« in kamniška »Lira«.

NA VIRU PRI DOMŽALAH

V počastitev obletnice Prešernove smrti je delavsko kulturno društvo »Svoboda« priredilo skupno s tovarno »Vato« na Viru in tovarno papirja in lepenke na Količevem proslavo, kateri je prisostvovalo mnogo domačinov in ljudi iz bližnje in daljne okolice. Umetniški program je bil pester in je obsegal poleg življenjepisa o dr. Francetu Prešernu še pevske točke, deklamacije in zborne recitacije.

MATIJA SUŠNIK

Tehniški muzej na Jesenicah

Tehniški muzej na Jesenicah je bil ustanovljen pomladi l. 1950. Pobudo za ustanovitev je dal minister za strojegradnjo FLRJ tov. Franc Leskošek-Luka, organizacijske prijeme pa je izvršil univ. profesor ing. Ciril Rekar, prvi predsednik Tehniškega muzeja Slovenije v Ljubljani, ki je zbral na Jesenicah okoli sebe majhno skupino starejših železarjev in kulturnih delavcev, ki so krepko prijeli za delo. Ta skupina požrtvovalnih delavcev, ki so močno zaposleni v železarni s poklicnim delom, je v večernih urah, v sobotah popoldne in v nedeljah še vedno našla čas za zbiranje predmetov v Gorenjskem kotu, kjer so nekdaj žareli plavži in kovaška ognjišča, iz katerih je pred 80. leti nastala velika železarska industrija na Jesenicah. V teh krajih so v dveh letih zbrali za tri velike razstavne dvorane zgodovinskega gradiva.

Največ predmetov je bilo nabranih v jeseniški železarni, pri Sv. Križu nad Jesenicami in v Bohinju, nekaj pa tudi na Gorenjskem podeželju. Uspeh nabiralnih akcij je bil lep, še bolj uspešen pa bi bil, če bi se zbiranje predmetov začelo pred 20 leti. Ogromno število predmetov iz davne železarske preteklosti so v desetletjih požrle velike Siemens-Martinove peči, mnogo pa so jih odpeljali okupatorji ali pa so se jih polastili zasebniki. Toda v tistih letih nihče ni mislil na take stvari in tako so šli v nič predmeti, naprave in dokumenti iz davnih dni, s katerimi bi se danes lahko ponašali pred vsem kulturnim svetom.

Upravni odbor tehniškega muzeja na Jesenicah pa poleg zbiranja, čuvanja in znanstvene dokumentacije predmetov polaga vso pozornost zgodovinskim zgradbam na terenu.

Znani zgodovinar in arheolog dr. Walter Schmid, ki je umrl 24. marca 1951 kot univ. profesor v Gradcu, je l. 1938 odkopal razvaline srednjeveške topilnice na desnem bregu Save Bohinjke pri Nomenju ob srednjeveški tovorni poti, ki je vodila čez Nemški rovt in čez Baško sedlo in po Soški dolini v Trst.

Ta topilnica je obratovala več stoletij. Cvetela je še v Valvazorjevih časih. S propadom bogate rodbine Locatelli pa je v 18. stoletju nehala obratovati. Stari zapiski omenjajo, da je bil zvon iz litega železa v bistriški cerkvi vlit v tej mali livarni leta 1644.

Razvaline te stare topilnice ob Plavževki je v stoletjih preraslo grmovje, drevje in mah. Pa tudi Plavževka, ki teče mimo razvalin je v teku časa opravila svoje. Odborniki tehniškega muzeja in člani društva inženirjev in tehnikov z Jesenic, so si ogledali vso stvar na licu mesta in ugotovili, da je treba razvaline nekdanje topilnice takoj zavarovati pred nadaljnjim razpadanjem, kot so v minulih letih razpadle fužine v Bohinjski Bistrici, Stari Fužini, Spodnji Radovni, na Plavžu, v Mojstrani, na Stari Savi, v Trebežu in v Mostah. Pred 50 leti je še obratovala fužina v Spodnji Radovni, v kateri je bilo zaposlenih 25 fužinskih delavcev in kovačev in okoli 75 oglarjev, drvarjev in voznikov. Danes od te fužine stoji samo še en zid, vse ostalo pa je že davno izravnano z zemljo. Če bi jo ohranili v takratnem stanju, bi v tem divnem planinskem okolju predstavljala železarski muzej, kakršnega verjetno nikoli ne bomo imeli.

Bivša Zojsova graščina — sedaj tehniški muzej

Člani upravnega odbora TMJ ter DIT Jesenice so raziskovali tudi ozemlje v Karavankah. Pregledali so rove na Bevščici, v katerih so rudarji nekdaj kopali železno rudo za plavže na Javorniku in Stari Savi. Raziskovali so tudi ozemlje v okolišu Valvazorjevega doma in Lepene, kjer so odkrili stare pražilne peči, katere so rudarji nekdaj imenovali roštance ali gromedle, katere bodo letos zavarovali pred nadaljnjim razpadanjem. Ogledali so si tudi opuščene rove v tem okolišu in pri Savskih jamah.

V l. 1953 bodo pregledali ozemlje Lepene, Pristava, Pusti rovt, Križevci, Savske jame, Sv. Križ — vse tja do Zakošiča. Treba bo poiskati nahajališče žlindre. V bližini žlindre pa so verjetno tudi razvaline nekdanjih kmečkih peči.

Prav posebno pozornost pa so posvetili Bohinjski dolini — torišču najstarejše rudarske in železarske delavnosti v naši državi. Pregledali so okoliš med Staro Fužino in Bohinjsko Češnjico, si ogledali ostanke fužin in cajnaric ob Mosnici, jih fotografirali, premerili in narisali, in se pogovorili z najstarejšimi ljudmi v teh krajih, si ogledali posamezna gospodarstva in njih značilnosti ter nabrali za tovorni avtomobil predmetov za muzej.

Stara Fužina je po opustitvi fužin l. 1893 kmalu obubožala. Ljudje so se pred tem v glavnem pečali s kovaštvom, drvarjenem, z oglarjenjem, prevozništvom, s kopanjem rude in tovorništvom. Kmečkih posestev je bilo malo, izrazita pa le tri (pri Primožku, pri Žagarju in pri Mihovcu). Gostilna je bila pri Hlipu. Fužinski delavci so redili večinoma le koze. Obstojali so trije tipi posesti: delavska (pritlične in lesene hiše brez gospodarskih poslopij) prevozniška (zidane hiše z dozidanim gospodarskim poslopjem) kmečka, (samostojno stoječa hiša, gospodarsko poslopje ter eno ali dvodrevesni kozolec). Nekatere hiše imajo nad vrati različne grbe in znake, okoli domačij pa so številni dvojni kozolci s krasnim planinskim ozadjem.

Naša reportaža

Vlakarji

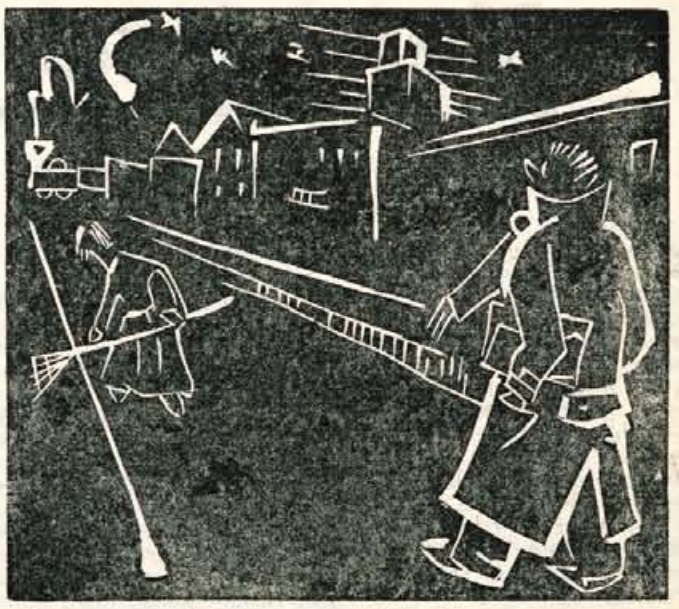

Mračno in mrzlo zimsko jutro. Ljubljana mirno spi po trudapolnem delu. Ura je odbila pravkar štiri.

*

Stopam po praznih ulicah predmestja, namenjen na železniško postajo. Mraz in megla mi mrtvita ude. Trese me. Okoli mene mučna tišina, le moji koraki votlo odmevajo. Nikjer nikogar...

Gledam v temo in razmišljam o neznanih ljudeh, ki spijo v hišah okoli mene. Zavidam jim toploto postelje in jutranji počitek. Vest mi prigovarja: Ne bodi nevoščljiv! Še dobro urico ali dve in tudi oni bodo morali na delo. Otrcani sem, si mislim... napol zaspan... Misli mi neurejeno biodijo.

Mraz in hitra hoja me počasi zdramita. Približujem se središču mesta. Zdaj opazim, da nisem več sam. V velikih medsebojni razdalji koraka še nekaj osamelih pešcev. Vsi hite v isto smer — proti postaji.

Že sem na Miklošičevi in zadovoljno ugotavljam, da imam že kakih deset do petnajst neznanih sodrugov. Bolj ko se bližam postaji, več jih je. Pogledam na uro: še deset minut je do odhoda vlaka. Vendar vsi hitimo, kot bi se bali, da nam vlak ne uide.

Ko pridemo na postajo, mi postane jasno, zakaj taka hitrica. Treba je kupiti še časopis, zajtrkovati — se pravi, spiti čašico žganja — in ujeti udobno in toplo mesto v vagonu z lučjo. To so že priučena pravila »vlakarjev«.

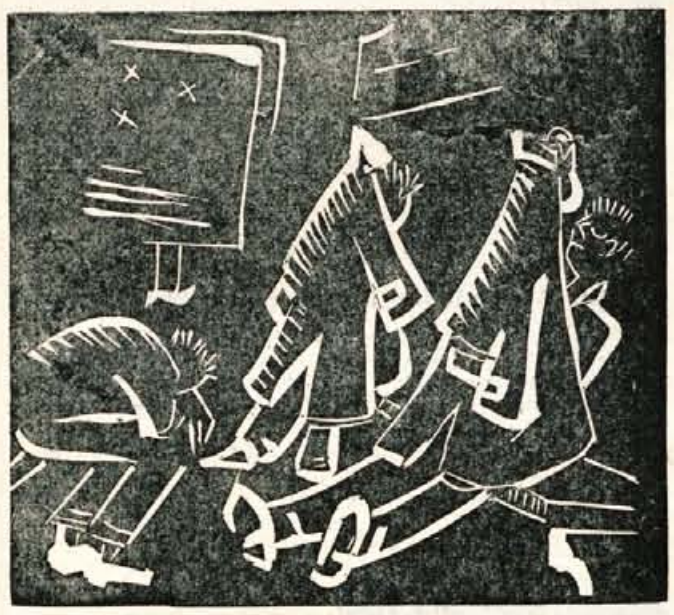

Le redki smo bili, ki smo kupili vozni listek; vsi drugi so bili že veterani z mesečnimi kartami.

Točno ob petih je vlak odpeljal pisano druščino proti Gorenjski. Mnogi so že stari znanci. Prehodijo vse vagone, da se najdejo, v kolikor nimajo dogovorjenega mesta. Vse same grupice. Tu slišiš razgovor o šoli, o tovarni, tam strokovnjake o gospodarskem planu. Uslužbenci primerjajo ugodnosti tega ali onega gorenjskega okraja, zlasti v pogledu stanovanjskih prilik itd. Prenekateri se pokrije preko glave in prehiteva v spanju »hitri« gorenjski vlak. Redek je med njimi »novinec« ali priložnostni potnik, ki ga običajno spoznaš po tem, da si ob brljavki kvari oči z branjem časopisa.

Tako se začne delovni dan naših nameščencev in uradnikov, delavcev in strokovnjakov, ki se vozijo v službo na Gorenjsko. Mnogi so začeli to naporno jutranjo vožnjo šele ob decentralizaciji državne uprave. Stanujejo še nadalje v Ljubljani, ker je misel na stanovanje v službenem kraju utopija.

*

Vlak počasi sopihaje ropota proti Kranju in naprej. Prijetno toplo je že in medla luč te sili k spanju. Zaspal bi, toda kaj ko bo treba kmalu izstopiti. »Medvodčani« so že v slabe pol ure »doma«, »Ločani« v tri četrt itd. Lahko se ti zgodi, da se odpelješ predaleč in tudi sicer je bolje bdeti, ker te bo mraz, ko izstopiš, manj pestil. Tudi pisarna te ne čaka topla, ker si dobro uro in še več prezgodaj prišel. In zakaj tako zgodaj? Ali ni to povsem brezkoristno zapravljanje energije? Zakaj mora biti tako? Vprašanja so se vrstila in me prepričevala o brezsmiselnosti jutranjih romanj...

Zamišljeno sem zrl v kot kupeja in pustil mislim prosto pot. Nenadoma me je prevzel nelagoden občutek in me zmotil v premišljevanju. Podzavestno sem občutil na sebi dvoje opazujočih oči. Ozrl sem se k sosedu, ki je sedel nasproti in me prodorno gledal. Moj vprašujoči pogled ga ni zmotil. Ni odvrnil oči. Najbrže mu je bilo dolgčas in me je hotel izzvati k pogovoru. Vdal sem se. Na kratko sem mu povedal, o čem sem razmišljal. Obraz se mu je ironično zategnil. Bil je že star in otopel »vlakar«. S pomilovanjem je poslušal moje besede in morda za hip pomislil, kako daleč so že dnevi, ko je tudi on »izgubljal« čas s podobnim razmišljanjem. Presenetljivo mirno mi je odvrnil v strokovnjaškem žargonu: »To so objektivni pogoji, s katerimi je treba računati. Tu ni kaj storiti! Naša prevozniška podjetja suvereno ustvarjajo te pogoje. Njim ni mar, ali bodo ustregla svojim odjemalcem. Malik, ki mu pravimo rentabilnost, je njih vrhovna avtoriteta.« Molče sem sprejel te besede, polne ironije in očitka. Čez trenutek je zamišljeno dodal: »Saj smo se v začetku razburjali prav tako kot vi, toda brez haska. V službo moraš priti ob pravem času... Tega se železnica zaveda: prisiljeni smo sprejeti blago, kakršno nam pač ponudi.« Odgovor me je razjezil. Z mladostno silo sovražim vsako sporazumljivost in vdajanje »objektivnim« pogojem. »Vdanost v usodo je strup človeštva«, sem si mislil, vendar zamolčal, ker so se mi besede zdele preveč bombastične. S prisiljeno mirnostjo sem spregovoril: »Po mojem bi se vendarle dalo urediti. Treba je le vztrajati in nadlegovati z zahtevo. Morda ima železnica res težave, ne vidim pa, zakaj bi se ne dalo dobiti avtobusa. — Interesentov je več ko dovolj! — Mar ni pametneje, da SAP-ovi avtobusi peljejo zjutraj iz Ljubljane, kot pa okoli poldneva hkrati z vlakom iz Kranja? Samo smer vožnje bi morali spremeniti in vpeljati mesečne vozne karte... »Objektivni« pogoji, ki jih vi omenjate, so vzrok, da se moj delavnik — ne vem komu na čast in korist! — raztegne na dvanajst ur. Sicer to velja tudi za vas, vendar jaz ne bi odnehal.« »In kaj bi bilo storiti?« — me je presekal. »Ne vem. O tem bi moral še razmisliti... (čez čas) ... Poizkusil bom v časopisu.«

»Novinec«

KAKO JE NASTALA VRBA ŽALUJKA

Pred davnimi davnimi časi se je rodilo v borni slamnati bajti drobno dekletce. Ne oče, ne mati nista pričakovala take sreče, saj sta si že dvajset let zaman želela otrok. Ko sta se sklanjala nad čudovito lepim obrazkom, so jima tekle debele solze veselja po licih. Jesenka, tako sta dala dekletcu ime, zakaj rodila se je v pozni jeseni njunega življenja, je bila res čudovita. Njena ličeca so bila kakor breskvin cvet, v oči se ji je ujela modrina pomladnega neba in usteca so se ji smehljala kakor najlepši sončni dan.

Za spomin na Jesenkino rojstvo je oče zasadil pred hišo nežno mlado vrbo.

Jesenka in vrba sta rasli iz dneva v dan. Minili so tedni, minili so meseci in tedaj je Jesenka prvič sama pokukala v svet. Z razprostrtimi ročicami je stekla čez pot, tja na travnik, kjer je rasla vrba. Kdo ve, kam vse bi rada, pa so ji drobne nožice onemogle. Klecnila je, prepla̧šeno pogledala okoli sebe in že so ji rožnati prstki segli po pisanem cvetju. Tedaj so prileteli metuljčki, ji sedali na zlato kodrasto glavico in zaplesali okoli nje, čebelice so se ji z brenčanjem dobrikale, z vrbovih vej pa je zadonela prečudovita pesem kljunatega zbora. Jesenka je gledala rožice, metuljčke, čebelice in tičke in se veselo smehljala.

Oče in mati, ki sta svojo ljubljenko skozi okno opazovala, sta še isti dan postavila k vrbi lično majhno klopico. Ko sta naslednje jutro spremljala Jesenko pod vrbo, sta od začudenja obstala: namesto drevesca s skopimi, šibkimi vejicami je stala tam visoka vrba. Dolge, rumenkaste veje je široko razprla, da bi tako zabranila hudomušnemu soncu pot do Jesenkinih velikih modrih oči.

Od tedaj je Jesenka sleherni dan preživela pod vrbo v družbi svojih prijateljev metuljčkov, čebelic in tičkov. Vsa žalostna se je pozno popoldne poslavljala od njih in komaj čakala prihodnjega jutra, da jih zopet vidi.

Nekega dne je tudi Jesenka, kakor vsako mlado dekletce, odrasla kratkemu krilu. Tedaj je v pesmi kljunastih prijateljev slišala vse več kakor prijetne zvoke. Prisluhnila je pravljici o deveti deželi in hrepenenje ji je leglo v oči, da so postale še lepše, še bolj vabljive. Na rožnato čelo ji je dahnila belina cvetočih lilij...

Nekoč, ko je spet sedela na klopici pod vrbo, je priplavala k njej pesem, polna smeha in joka, polna solza in vriskov, hrepenenja in bolečine. Jesenka je vstala in prisluhnila. Šla je za glasom in šele na robu gozda so se ji noge ustavile. Pred seboj je zagledala v travi prelepega mladeniča, vitkega kakor breza, vranjih las in kakor oglje črnih oči. Iz njegovih škrlatnih ustnic je prihajala ta čudovita pesem.

„Kdo si, ki tako lepo poješ?" je plašno vprašala. Lepi tujec se je dvignil in se s pogledom vpil v velike modre oči.

„Eros sem, me ne poznaš, drago dekle? Romam iz dežele v deželo, povsod me radi sprejmejo, a ko odidem, vse joče za menoj".

„Pa bi pri njih ostal, če jim je brez tebe hudo".

Eros je videl in razumel Jesenkin očitek, pa se je le drobno nasmehnil in odgovoril:

„Ne veš, kako rad bi to storil, pa imam preveč nemirno kri. Komaj se me ljudje navadijo, že me žene naprej med tuje ljudi. Ne zadržijo me niti solze niti prošnje, niti obljube niti sočutje. Doslej še nisem srečal dekleta, ki bi me lahko za zmeraj priklenilo."

Na lep Jesenkin obraz je legla otožnost.

„Kdo pa si ti, ki imaš tako lepe oči?" je nato vprašal tujec.

Jesenka je otroško naivno razgrnila vse svoje življenje predenj. Vedno bolj so žarele mladeniču oči in vedno bolj hrepeneč je postajal njegov pogled.

„Jesenka si? Ime ti nič ne pristaja. sreča si, sonce si, ki sem ga doslej zaman iskal", je šepetal Eros. Njegove besede so se dotaknile Jesenkinega srca, da je vztrepetala.

Sonce je že zašlo, ko se je Jesenka tistega dne vrnila domov. In minili so tedni, minili meseci, a klopica pod vrbo je ostala še zmeraj prazna. Metuljčki so zaman letali okoli nje, zaman so žvrgolele ptice v vejevju. Jesenka je na vse to pozabila. Pesem, ki so jo pele škrlatne ustnice, je bila vse lepša, vse slajša. Dvigala jo je k soncu in ji privabljala smehljaj na lica.

Nekega dne pa je Jesenka zaman pričakovala mladeniča. Še pozno v noč je strmela v smer, odkoder je po navadi prišel. In minil je še en dan in še sto drugih, ko je zaman čakala.

Jesenka je spet sedla na klopico pod vrbo. Metuljčki, srečni, da se je vrnila, so jo spet veselo obletavali, z vejevja se je oglasila vse lepša pesem kakor nekdaj in čebelice niso nič več otožno brenčale. Vendar Jesenke vse to ni ganilo.

Iz dneva v dan je bolj bledela, obrazek se ji je iz dneva v dan bolj ožil in lepi prsti so ji postajali iz dneva v dan bolj koščeni. Oče in mati sta vedela za Jesenkino nesrečo, zato sta naprosila godce, naj ji zaigrajo vesele poskočnice. Prišli so mladeniči in mladenke in rajali, a ko je bilo vse najbolj veselo, je Jesenka odšla, se zatekla na klopico pod vrbo in tiho zajokala. Iz njenih modrih oči je odšlo hrepenenje na njeno mesto se je naselila žalost.

Nekega dne Jesenke ni bilo več iz bajte. Zaman so čakali nanjo metuljčki, čebelice, zaman so vabili ptički v vrbovju.

Minilo je poletje, minila je zima in naslednjo pomlad, ko je vrba spet ozelenela, so črni možje izkopali pod njenimi vejami veliko jamo in vanjo položili drobno belo krsto.

Tedaj so Jesenkini prijatelji razumeli, kaj se je zgodilo. Metuljčki so v krogu zaplesali zadnji ples okoli Jesenkinega groba, slavček vrhu vrbe je zapel otožno kakor še nikoli in čebelice so mu pritegovale.

Komaj so grob zagrebli, je vrba povesila svoje dolge veje, ki so nekoč zastirale soncu pot do Jesenkinih oči, in jih spustila na jesenkin grob.

Minila so leta, a vrba ni dvignila vej. Veter je raznašal njeno seme daleč naokoli. Tam v deveti deželi so vzklile hčerke Jesenkine vrbe, vnukinje in pravnukinje, ki v znak žalovanja za Jesenko še zmeraj povešajo svoje veje.

GORENJSKI PIONIR

PREDRAGI MOJI PRIJATELJI!

Saj veste, kaj Vam je naročil predsednik republike naš tovariš Tito: Prva dolžnost je učenje. Kar korajžo v roke! S trdnim, prav trdnim sklepom, da boste v drugem polletju popravili vse, kar ste v prvem zanemarili, bo v šoli šlo laže. Boste videli, da trdna volja vse doseže. Zanesem se na vas in pričakujem, da bom ob koncu šolskega leta lahko ponosen na vašo zmago.

Prejel sem že nekaj vaših risb. Nekatere so mi tako všeč, da sem zbral ves svoj pogum in se spet spravil nad Bedanca. S spretno iznajdljivostjo sem dosegel, da mi bodo tiskarji od časa do časa dovolili objavljati vaše male umotvore. Že danes vidite na sličici, kako si je Silva Ribnikarjeva iz Tržiča zamislila potovanje starih Slovanov.

Kot morda že veste, je februar mesec Glasu Gorenjske. Prav zanimiva stvar! Glavni urednik je razpisal kar tri nagradne natečaje za naročnike in zbiralce naročnikov. Pa sem si dejal: „Zakaj tudi moji pionirji ne bi česa dobili?" Nisem dolgo premišljeval. Hitro sem se odločil in stopil do glavnega urednika. Tako sva se dogovorila:

V tem mesecu bomo objavili nekaj orehov za vaše glavice, izmed pravilnih odgovorov pa bomo izžrebali deset in jih nagradili z lepimi knjigami. Že danes objavljamo dve nagradni uganki. Eno od njih, magični kvadrat, mi je poslala Kosa Karanovičeva iz Kranja. Tudi ostali bi se lahko polotili takih stvari. Rešitve mi pa kar pridno pošiljajte!

Res mi je žal, da Francetu Vrankarju, mlademu kmetovalcu, še nisem poslal odgovora. Dolgo že čaka nanj, bo pa zato bolj vesel, ko bo moj nasvet, kako postopati s kislo zemljo v Tuhinjski dolini, prilagojen znanstveni analizi njegovega kraja.

To je za danes vse. Pa še drugič kaj več.

Kosobrin

Posetnica

EDO ČIČ
MATULJI

Kaj je njegov poklic?

Magični kvadrat

	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				

1. Poljedelsko orodje,
2. zobna pasta,
3. prostor,
4. arabski bog.

Moj izkaz

Ni še dolgo, kar smo v mesecu septembru pričeli z rednim šolskim poukom.

Meseci so hitro tekli. Staro leto je minilo in 15. januar je bil pred vrati, dan ko smo prejeli ocene za svoje delo. Nekateri učenci so nestrpno šteli dneve, seveda samo tisti, ki so se marljivo učili vse polletje. Drugi so z žalostjo v srcu pričakali nesrečni dan. Moje spričevalo me je razveselilo, pa tudi moja skrbna mamica in očka sta bila zadovoljna. Mamica me je posvarila, da moram ob koncu šolskega leta popraviti ročno delo. Potrudila se bom, kolikor bo v moji moči, čeprav nimam preveč veselja do pletenja.

Marijana Štumfel

Nekaj za naše žene

Znate čas res koristno izrabiti?

Verjetno se je tudi vam že zgodilo, da ste prišli k znanki in našli v kuhinji, kamor vas je odvedla, vse v neredu: nepomite skodelice od zajtrka, krožnike z ostanki jedi, preko stola umazano otroško perilo, na štedilniku pa celo serijo različnih loncev in ponev. Vas vse to ni »bodlo v oči? In potem je ta vaša znanka, namesto da bi sedla z vami za mizo, hitela na vrat in nos popravljati in se opravičevati, koliko dela ima in da pospravlja in pospravlja, pa nikoli ni vse v redu.

Morda ta gospodinja ni lagala glede svoje pridnosti, nima pa uspehov, ker si ne zna razdeliti časa oziroma dela.

Vsako gospodinjo več ali manj »baše«. Z dnevnim redom pa si lahko toliko pomagamo, da bo naše gospodinjsko prizadevanje takoj vidno!

Zjutraj, ko vsa družina vstane, prezračimo spalnico in postelje. Medtem pripravimo možu in otrokom, ki pojdejo od doma, zajtrk in takoj potem pomijmo posodo, ki jo nato shranimo. Ker smo že v kuhinji, pripravimo še vse potrebno za kosilo, nato pa se lotimo pospravljanja sob. Ko spravimo v red, tla pometemo, obrišemo prah in nato okna zaprimo. Zračenje je zlasti pozimi, če sobe kurimo, zelo važno! Mnogo manj kurjava bomo porabile, če prostore zračimo. Sedaj je na vrsti hodnik, shramba in stranišče. Na slednja dva prostora ne pozabimo, saj nista nič manj važna, kakor vsi drugi. S pospravljanjem moramo končati vsaj do desete ure.

Po kosilu posodo spet takoj pomijte, očedite štedilnik in ljak in pod temeljito očedite, zlasti, če ste ga zmočile. Čas med kosilom in večerjo izrabite za šivanje, likanje ali druga drobna gospodinjska dela ali pa pojdite z otroki na sprehod. Morda radi berete, tudi za to boste našli kakšno uricо časa ob popoldnevih.

Večerjo pripravimo kakor kosilo vestno ob istem času. Servirajmo jo med 19. in 20. uro, da ne bo zaradi otrok prepozno. Ne pošiljajte otrok s polnimi želodčki spat! Potem poskrbite, da se bodo otroci temeljito umili, zakaj zjutraj je po navadi bolj malo časa za to. Delovni dan zaključite s pomivanjem posode in pospravilom kuhinje, kakor opoldne. Tako si boste prihranile delo zjutraj. Zvečer lahko pripravite tudi gorivo za naslednji dan, otrokom sveže perilo, nogavice ipd. ter malice zanje in za moža.

Mislite, da sem na čas, ki ga porabite za nakup zelenjave in drugega, pozabila? Ne, tisto uro, ki bi jo porabile zjutraj za pospravljanje kuhinje, izrabite za nakup. Da ne bo po nepotrebnem preveč hoje, dobro premislite, kaj vse boste ta dan rabile, potem se šele odpravite od doma. Sploh pa je pametno, če se takoj prvega založite z moko, mastjo, oljem in podobnimi živili, pa si boste prihranile pot in morda preprečile, da bi proti koncu meseca ostale brez tega.

Zdaj pa še o mastni koži

Najbrž menite, da vam bo pomagalo pogosto umivanje z milom, če imate mastno kožo. Pa ni res. S tem boste dosegle prav nasproten učinek: lojnice bodo izločale še več maščobe in se razen tega še razširile, tako da bo lice kakor razorano. Celo normalno kožo smemo umivati z milom le enkrat dnevno, medtem ko naj se žene z zelo mastno poltjo umivajo z milom le enkrat na teden. Kakšna pa bo potem, boste rekle. Vsekakor manj »mastna«, kakor če se nasveta ne boste držale.

Da ne boste umazane, si otrite vsak večer obraz z vato, prekvašeno z navadnim jedilnim oljem. Vato menjavajte, dokler ne bo čista. Potem si obraz splaknite z mrzlo vodo, v katero ste dali malo kisa. Namesto olja se lahko poslužite zmesi 1 di alkohola, 2 di prekuhane ali destilirane vode in treh žlička limoninega soka. Tekočino hranite v dobro zaprti posodi.

Po večernem čiščenju se namažite okoli oči z mastno kremo, zlasti če ste že prekoračile trideseto leto. Namesto kreme lahko vzamete čisto svinjsko salo. Očistite ga s trikratnim kuhanjem v sveži vodi. Vendar si ne pripravite večje zaloge, zakaj to salo morete porabiti vsaj v treh do štirih tednih.

Zjutraj obraz spet splaknite s hladno vodo, v kateri je nekaj kapljic kisa. Potem kožo namažite s suho kremo in nekoliko napudrajte. Popolnoma napak je mastno kožo izpostavljati soncu in vetru, češ, saj je tako preveč mastna. Tudi taki koži sonce in veter škodujeta!

Še nekaj nasvetov glede prehrane: če imate mastno kožo, se izogibajte mastnih in zelo začinjenih jedi. Koristilo pa bo, če boste med jedjo pile precej vode.

Enkrat ali dvakrat na teden, seveda če imate čas in možnost, si napravite »masko« na obraz. Očistite kožo z oljem, potem jo obložite z otrobi, politimi z vročim mlekom. »Kašo« pustite na obrazu, dokler se ne posuši in šele nato splaknite z mlačno vodo. Medtem ko imate masko na obrazu, zavarujte oči s kamiličnim obkladkom (vata, namočena v vroč kamilični čaj). Tako jih tudi osvežite.

Dolina smrti

Dolina smrti (Death Valley), kakor Amerikanci imenujejo eno izmed pustinj na zapadu svoje države, je svetovni rekorder. Nikjer na svetu ni doslej zaznamovana večja vročina kakor v tej suhi pustinji, dolgi sto in široki deset kilometrov, ki leži na meji med Kalifornijo in Nevado. Poleti doseže tu vročina sedeminpetdeset stopinj Celzija.

Kalifornijo si navadno predstavljamo kot deželo krasnih kopališč, zlatih rudnikov in velikih nasadov sadja, v resnici pa je to dežela, katere notranjost je izžgana od sonca in pusta. Njen najbolj pust predel pa je vsekakor pustinja Mojave, kateri pripada tudi Dolina smrti. Ko se ji potnik približa, nenadoma zagleda vrh, visok dva tisoč metrov nad razbeljenim peklom, kateremu je nekdo dal ime »Dantejev pogled«. V resnici vidimo tu v celoti to, kar je pisal Dante o strahotnem podzemlju, strmem in globokem, izpoljenim z zamolklim odjekom brezkončnega trpljenja. Edini pristop k tej pozabljeni dolini je puščobna rečica, imenovana »Potok peči«. Takšno ime je popolnoma umestno, kajti njena voda vre. Njen tok ni dolg in kmalu ponikne v pesku. Tam, kjer je še nekaj vode, stoji čuden kotel, ki je poleti popolnoma prazen in izgleda kot da bi bil zgneten pod pritiskom strašne vročine, pozimi pa omogoča amerikanskim posebnežem, da žive te mesece na toplem, kajti vročina tudi tedaj ne popusti. V njem dajejo turistom navodila, kako naj hodijo po pustinji in kako naj se obnašajo.

V Dolini smrti velja naslednji predpis: vsakih nekaj minut pij vodo, pa čeprav ne občutiš žeje! V njej namreč vlada kaj čuden smisel. Ljudje, ki jo obiščejo, umirajo od žeje, četudi imajo pri sebi polne čutare vode. Če je človeški organizem dalj časa brez vode, mu preti nevarnost, da voda ne pride pravočasno v vse dele telesa in tedaj nastopi smrt, čeprav se je mrtvec pred tem dodobra napil. V Dolini smrti je ta nevarnost dvojna: opozorila, ki jih organizem pošilja človeški zavesti, so prepočasna. Človek umre, prej ko se zave žeje.

Toda to niti ni najhujše. Tam živijo in delajo ljudje. »Death Valley« je staro slano jezero in ogromne količine soli in boraksa pokrivajo njena tla. Delavci, ki pridobivajo sol in boraks, morajo piti vodo v zelo kratkih časovnih presledkih, pa naj bodo žejni ali ne.

Toda to niti ni najhujše. Človeškemu očesu je potrebno več kot siva, brezlična pustinja, polna vulkanskega kamna, solnih kopic, strjene lave, blatnih, razsejanih človeških in živalskih okostnjakov, potrebno mu je zelenilo, človeškemu telesu pa vsaj malo sence. Zaradi tega v tej puščobni dolini nihče ne more vzdržati več kot nekaj ur.

V njeni neposredni bližini, komaj sto kilometrov daleč se dviga hladna Mount Whitney, največja gora severne Amerike, ki je visoka skoraj pet tisoč metrov in pokrita z večnim snegom in ledom. Njena svežina ne sega v to dolino.

Na jugu te doline pa je največje živalsko pokopališče na svetu. Sto in sto tisoče starodavnih živali je zašlo sem in našlo smrt. Povsod srečate njih okostnjake. Ime »Dantejev pogled« niti danes še ni šlo v pozabo. Tu kraljuje smrt.

Če bodo Amerikanci v resnici — kot to nameravajo — napravili iz »Death Valley« nacionalni park, bo to prav gotovo najstrašnejši park na zemlji, park nenavadnih rekordov, ki resnično zasluži ime pekel.

S sodišča

Lovrenc Demšar iz Bukovščice pri Selcah, uslužben kot lesni manipulant, je pravtako prekupčeval z lesom. Obsojen je bil na 10.000.— dinarjev denarne kazni.

Franc Šenk s Primskovega pri Kranju je kot delavec v tovarni »Iskra« v Kranju kradel sodelavcem manjše vsote denarja, podjetje pa je okradel za nekaj električnega materiala. 2 meseca zapora mu bosta resen opomin, da si v bodoče ne bo prilaščal tuje lastnine.

Cilka Bizjak iz Podgorja je kot poštna nameščenka v Kamniku prisvojila šest inozemskih paketov in uničila spremnice. Obsojena je bila na eno leto in štiri meseca zapora.

Jože Gregorčič iz Ljubljane je ukradel v Kamniški Bistrici moške hlače. Dobil je tri mesece zapora.

Marija Vreček iz Šenčurja se je hotela rešiti zadnjega davčnega izplačila in je zato spremenila datum na starem potrdilu o plačanem davku. Zaradi goljufije je bila obsojena na mesec dni zapora, pogojno za dobo dveh let.

Doroteja Dobravc iz Tržiča je lani jeseni vzela na tuji njivi nekaj poljskih pridelkov. Bila je obsojena na 15 dni zapora, pogojno za dobo 2 let.

Franc Vehovec iz Smledника je lani 21. decembra pri Kovarju v Smledniku udaril s stolom Janeza Oslja in mu prizadel na roki lažje poškodbe. Sodišče mu je prisodilo 4000 din denarne kazni.

Ivana in Angela Prezelj iz Davč v Selški dolini sta se lani 5. junija pretepali na domu Ivana Prezlja. Angela je v prepiru udarila Ivano po glavi in jo nato vrgla ob tla. Ko se je Ivana dvignila, je zgrabila lonec z vodo in ga vrgla v Angelo. Tako sta bili obe lažje poškodovani. Ivana Prezelj je obsojena na mesec dni zapora, Angela pa na 7 dni, obe pogojno za dobo dveh let.

PRAVNI NASVETI

J. J. — L. Za 6 člansko družino vam je bilo v letu 1951 nakazano dvosobno stanovanje s kuhinjo. Ob selitvi je bil v eni izmed sob že neki moški, ki ima drugje lastno hišo, v katero pa ne more, ker stanovanjski organi stranke ne izselijo, ki tam ložira. Na to sobo čakate že poldrugo leto. Sprašujete, kaj naj bi po brezuspešnih intervencijah na stanovanjski komisiji, sodišču in javnem tožilstvu še ukrenili, da dobite res vse stanovanje, ki vam je z odločbo nakazano.

Odgovor: Glede na število družinskih članov in na zdravstveno stanje vaše matere imate vsekakor pravico do dvosobnega stanovanja. Stanovanjsko oblastvo bi moralo po svoji službeni dolžnosti poskrbeti, da dobite vse prostore, ki vam jih je priznalo z odločbo. V kolikor v bližnji bodočnosti ne bo kazalo, da bi vaš stanovalec dobil stanovanje v svoji hiši, predlagajte, da mu dodele primerno sobo kje drugje. Vsekakor bo stanovanjsko oblastvo laže našlo eno samo sobo, kakor Vam preskrebelo potrebno dvosobno stanovanje. Svetujem tudi, da sami povprašujete po praznih sobah in se morda pozanimate, če bo kaj prostora v novozgrajenih stanovanjskih stavbah. Ko zveste za sobo, sporočite to stanovanjskemu uradu in prosite, da sostanovalca tja preseli.

ZANIMIVOSTI

OPERACIJE BREZ BOLEČIN

V Veliki Britaniji so začeli proizvajati v večjih količinah efecain, sredstvo, ki odvzame vse bolečine, in ga dajejo bolnikom v obliki injekcij. Anegl'ezija (odvzem bolečin) traja s pomočjo efecaina 6 do 12 dni in celo do 21 dni. S pomočjo tega zdravila bo mogoče izvrševati najtežje operacije, ne da bi bolnik občutil kakršne koli bolečine, prav tako tudi porodi ne bodo več združeni z bolečinami. Izumitelji so prepričani, da bo efecain pregnal strah pred operacijami nasploh, zaradi česar marsikateri bolnik ne pride ob pravem času v bolnišnico.

*

V PROIZVODNJI SLIV SMO PRVI NA SVETU

Predlanskim smo dosegli rekordno proizvodnjo sliv. Na 80.000 drevesih, kolikor jih imamo v državi, je dozorelo eno milijardo 162 milijonov kg sliv. Tako je naša država zavzela prvo mesto v svetovni proizvodnji sliv. Od skupne proizvodnje, ki se giblje okoli 2 milijonov ton, smo pri nas pridelali 44%, od evropske proizvodnje pa 56 odstotkov.

Če bi slive enega leta porazdelili med prebivalce vsega sveta, bi jih dobil sleherni pol kilograma; če pa bi jih skupno naložili na vagone, bi bila kompozicija dolga 1.163 km in bi zavzela progo od Jesenic do Djevdjelije v Makedoniji.

BISERI

KLOBASA SVOBODE IN ZOBOTREBEC MIRU

Neka budimpeštanska mesnica je pred nedavnim dala v izložbeno okno debelo salamo, na kateri je bil iz masti reliefen napis „svoboda". Dopisnik budimpeštanskega lista „Beke es Szabadság" (Mir in svoboda — glasilo madžarske nacionalne zveze za mir) je o tem tako-le zapisal: „Po mojem mišljenju je ta beseda preveč vzvišena, da bi jo smeli napisati z mastjo. Pred nekaj tedni sem bral v neki okrožnici o zobotrebcih miru." Morda bomo kmalu brali tudi oglas „Jejte salame svobode in uporabljajte zobotrebce miru"!

*

NAMESTO PUŠKINA STALIN

V Sovjetski zvezi so pred nedavnim razpisali natečaj za načrt spomenika velikemu ruskemu pesniku Puškinu. Odbor, ki je natečaj razpisal, je prejel ogromno osnutkov in načrtov. Ko so novi spomenik odkrili je javnost začudeno obstrmela: namesto Puškina je stal na postavku kip Stalina, ko bere Puškinove pesmi.

*

JEZE SE NAD KOMPONISTI

Za komponiste plesne in lahke glasbe nasploh je bilo v satelitskih državah preteklo leto precej sušno. Estonske komponiste in pisce tekstov je domači list opozoril, da bodo morali pošteno pohiteti, če hočejo izpolniti svoj delovni načrt. List pravi dalje, da ni bila skomponirana niti ena pesem, ki bi hvalila Stalina. Pesmi, četudi poveličujejo velike uspehe, so brez cene če ne hvalijo „velikih vodij".

Vzhodnoberlinski informbirojevski list „Montag" pa piše, da vzhodnonemška lahka glasba boleha na preobilni ritmiki. Potem ko citira poročilo „Državne komisije za umetnost", pristavlja, da teksti takih lahkih pesmi zaradi prefirane ritmike ne izražajo „naše optimistične vitalnosti". Zato bi morali vsi tamkajšnji plesni učitelji in kapelniki v „tečaje za prvo pomoč".

V Madžarski je uradni list „Szabád Ifjuság" obtožil „Album plesne glasbe za leto 1952", da je kozmopolitski in vsebuje pesmi brez vsebine. „Če bi po teh pesnih ocenjevali našo mladino, bi bili zelo razočarani", nadaljuje. „Pesem ‚Kako se ljubiva' je polna sentimentalnih nesmislov, kakor na primer, celo senca njenih las je lepša". Nato se spodtakne ob ‚šlagerje', češ da vzbujajo željo po buržujskem življenju in mladino odvračajo od problemov resničnega življenja.

Kaj vidita v izložbi

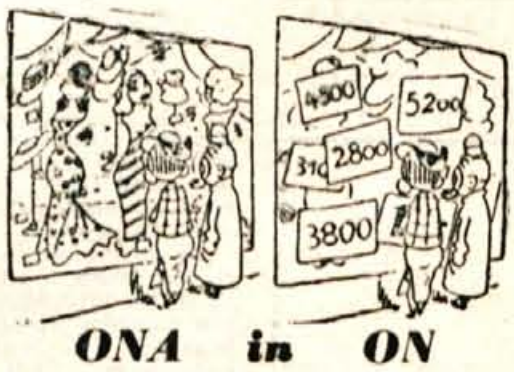

ONA in ON

(Iz zadnje številke Totega lista)

TOTI LIST izhaja vsako sredo in stane 6·- dinarjev

„Glas Gorenjske" v vsako hišo

• Šah • Telesna vzgoja • Šport •

Zopet o žičnici na Krvavec

Odločitev planinskega društva v Kranju, da bo zgradilo žičnico na Krvavec s cerkljanske strani, je vzbudila med prebivalstvom cerkljanske občine veliko zanimanje. Vse pozdravlja ta sklep in zahteva naj njihov občinski odbor naveže tesne stike z iniciativnim odborom planinskega društva v Kranju, da bi mogel z delovno silo in gmotno podpreti gradnjo žičnice. Občinski odbor je željo ljudstva upoštevai in že sprejel zadevne sklepe.

Cerkljani se zavedajo, da je zgraditev žičnice ogromnega gospodarskega pomena, saj se bo tako naglo razvil turizem in tujski promet. Na Krvavec bo mogoče priti z žičnico v 20 minutah, medtem ko porabijo sedaj turisti kar cele 4 ure za vzpon na vrh, odkoder je veličastni pogled na vso skupino Savinjskih Alp. Od Velikega zvoka, do Korena, Kočne, Grintavca, Ojstrice pa tja do Bistriške doline sega pogled. Na Krvavcu pa so tudi najidealnejša smučišča v Sloveniji. Z njegovih razsežnih planjav so možne smučarske ture na Košutino, Kompotelo in na Dolge njive.

Od Kranja do Sangrada, kjer naj bi bilo izhodišče žičnice, je le 12 km po relativno dobri cesti. Iz Ljubljane, ki ima prav tako ogromno ljubiteljev Krvavca, pa bo do žičnice le 29 kilometrov po cesti, ki bo, kakor je videti, kmalu asfaltirana. 4 km od Cerkelj namreč gradijo novo letališče, ki bo največje v Sloveniji. Do tja pa nameravajo speljati moderno avtomobilsko cesto. Že sedaj, še bolj pa po graditvi te ceste, bo dostop do žičnice na Krvavec lažji kakor od Klemencovega, odkoder bi jo radi napeljali Kamničani. Res da so avtobusne zveze med Cerkljami, Kranjem in Ljubljano za sedaj še slabe in da v Cerkljah ni hotelov, kopališča in drugih športnih naprav, vendar podobnih stvari tudi v Klemencovem ni! Zaradi lahkega pristopa do žičnice po avtomobilski cesti bi mogli v Cerkljah in okolici razviti celo mednarodni turistični promet.

Sklep planinskega društva v Kranju, da zgradi žičnico na Krvavec s Sangrada pri Cerkljah je upoštevati tudi zato, ker bi se stroški najhitreje amortizirali. Zaradi bližine Kranja, Ljubljane in graditve mednarodnega letališča pri Cerkljah si namreč upravičeno obetamo res množičen obisk Krvavca z žičnico na Sangradu. Prepričani smo, da državne gospodarske ustanove to upoštevajo in da bodo zato podprle gradnjo žičnice s Sangrada.

Uspeh Gorjanca v Švici

V ostri konkurenci najboljših mladih skakalcev iz Nemčije, Avstrije, Švice, Italije, in Jugoslavije, je Kranjčan Gorjanc dosegel izreden uspeh, saj je z 204.5 točke zasedel drugo mesto.

Kranjčani prvi osvojili pokal

Pretekli četrtek so se na Jesenicah pomerile ekipe Ljubljane, Kranja in Jesenic v naminotenižkem troboju. Taka tekmovanja bodo med omenjenimi ekipami redno vsaj vsaka dva meseca v različnih krajih. Zmagovalec prejme pokal, ki preide v trajno last po trikratni zaporedni osvojitvi ali po petkratni osvojitvi v presledkih.

Rudi Hlebš

Za Ljubljano sta tokrat igrala Kocijan in Podobnik, za Kranj Hlebš in Petrovič, za Jesenice pa Kosmač, Štrumbl in Jeram. Kranjska ekipa se je izkazala kot daleč najmočnejša, saj je oba svoja nasprotnika gladko premagala s 3:0. Tekmovalci so namreč po Davies-cup sistemu (igre igrajo posamezno, igra dvojic je le ena, vendar se dvoboj zaključi, ko neka ekipa osvoji tri točke).

Končna tabela prvega dela tekmovanja:

1. Kranj	2	2	0	6:0	4
2. Ljubljana	2	1	1	3:3	2
3. Jesenice	2	0	2	0:6	0

Ljubljana je namreč premagala Jesenice s 3:0. Igre so bile zelo slabe in nezanimive, samo do neke mere lahko izvzamemo igro Hlebš — Podobnik, kjer smo vsaj na trenutke videli nekaj boljših potez. Petrovič je po daljšem času premagal zopet Kocjana, Hlebš pa kljub slabši igri ni imel dosti opravka.

S. R.

Meddruštveni slalom na Joštu

V organizaciji SD »Udarnik« je bil preteklo nedeljo na Joštu meddruštveni slalom. Proga, dolga 400 m, z višinsko razliko 90 m in 33 vratci, je bila tehnično težka. Postavil jo je Slavko Lukanc. Na startu se je zbralo 45 članov in 8 članic, ki so tekmovali tudi za ekipni plasma. S kompletno ekipo 3 članov in 2 članic pa sta nastopila le »Udarnik« iz Kranja in »Enotnost« iz Ljubljane. Na startu so se zbrali še člani »Ljubelja« (Tržič), »Gregorčiča« (Jesenice), »Ločana« (Šk. Loka), »Železničarja« in »Krima« (Ljubljana) in »Projektorja« (Kranj).

Končni rezultati: 1. Janko Krmelj (Ljubelj) 1:27,2, 2. Ciril Praček (Gregorčič) 1:27,6, 3. Slavko Lukanc (Ljubelj) 1:27,7.

Članice: 1. Slava Zupančič (Udarnik) 1:47,2, 2. Darinka Lukanc (Ljubelj) 2:00,6, 3. Meta Oblak (Udarnik) 2:07,9.

Delavci, pristopimo k „Partizanu"!

SINDIKALNE ORGANIZACIJE NAJ PODPRO TEŽNJO DRUŠTVA PO RAZŠIRITVI

Pred tednom dni je imel upravni odbor kranjskega Partizana svojo drugo sejo. Ta dogodek sam po sebi ni toliko pomemben, da bi ga bilo treba omeniti v časopisu. Toda odbor je sprejel pomemben sklep, ki ga bo mogoče uresničiti le ob podpori vseh organizacij in društev. Gre za omasovljenje Partizana, ki ima danes le 148 članov.

Odbor je ob razpravljanju o delovnem načrtu ugotovil več hib, ki so doslej hromile njegovo delo in preprečevale širjenje. O tem je časopis že poročal, sedaj pa je treba javnost seznaniti s tem, kaj bo storjenega v prihodnje.

Prva in najvažnejša naloga je pritegniti v društvo čim več novih članov, zlasti delavcev in si zagotoviti podporo sindikalnih organizacij. Žalostno je dejstvo, da sindikati v Kranju do sedaj niso čutili potrebe, podpreti to osrednjo telesnovzgojno organizacijo. Zlasti mladim delavcem, bi bili morali svetovati, da se v društvu udejstvujejo in tako okrepijo vse tiste moralne in fizične lastnosti, ki jih razvija telesna vzgoja.

Sedaj, ko Kranj dobi novo telovadnico, ne bo več nobenih tehničnih ovir. Društvo bo lahko nekajkrat pomnožilo svoje vrste. Obenem bo društvo poskrbelo tudi za klubske prostore, kjer bo razvilo različne oblike družabnega življenja. Odbor želi omogočiti članstvu medsebojno spoznavanje in zbližanje, prijetno zabavo in hkrati kulturno-politično vzgojo. Zamišljena so predavanja, filmske predstave, izleti itd. Skratka, Partizanovci naj bi začutili v društvu torišče za vsestransko udejstvovanje.

Telesna vzgoja bo v bodoče pestrejša in bolj organizirana. Društvo bo razširilo svoje udejstvovanje na nove panoge, zlasti športne igre, tako da bodo člani imeli možnost večje izbire.

Odbor bo izvedel široko propagando in poizkusil zainteresirati vsa društva in organizacije, da svoje članstvo pridobijo za sodelovanje. Največ razumevanja pričakuje s strani našega delavskega razreda. Leta naj bi v društvo vnesel zdravega, revolucionarnega duha, mu dal nov življenjski impulz in tako opravičil ime, ki ga društvo nosi.

Veleslalom pod Storžičem

Znana tovarna čevljev »Triglav« v Tržiču praznuje letos 50 letnico svojega obstoja. V nizu proslav, ki jih bo delovni kolektiv v letošnjem letu priredil, je tudi tekmovanje v veleslalomu pod Storžičem, ki se ga udeleže vsi kolektivi usnjarske in čevljarske stroke Slovenije. V soboto, 21. t. m. popoldne ob 3. uri bo pregled proge za tekmovanje, žrebanje številk in sestanek rediteljev. V nedeljo, 22. t. m. ob 10. uri dopoldne bo start veleslaloma, ob 13. uri pa razglasitev rezultatov in podelitev nagrad. Najboljši tekmovalec dobi v trajno last jubilejni pokal tovarne »Triglav«, prvo moštvo in prvi posameznik pa prehodni pokal, tudi dar podjetja »Triglav«.

Prvenstvo Gorenjske v Kamniku

Prvič po osvoboditvi se igra šahovsko prvenstvo Gorenjske v Kamniku. Razumljivo je zato, da so se šahisti kamniškega okoliša potrudili za čim boljšo organizacijo te doslej največje šahovske prireditve v Kamniku. Za naslov prvaka Gorenjske se poteguje 12 igralcev, in sicer Misjak, Pogačnik, Fajon in Ziherl iz Kranja, Štrumbelj Zdravko, Štrumbelj Lojze in Jan z Jesenic, Zupančič Gilbert st., Zupančič Mitja in Vavpetič iz Domžal, Zorman Ivan iz Radovljice in Dobrovoljec Lado iz Kamnika.

Otvoritev turnirja je bila v soboto popoldne v veliki dvorani LOMO s pozdravnim govorom predsednika kamniške občine tov. Janka Alfreda, nato pa se je po žrebanju takoj začelo prvo kolo. Vodja turnirja je tov. Rajko Svetek, njegov namestnik pa tov. Stane Peček. Dvorana je dovolj prostorna, tako da tudi številni gledalci pridejo na svoj račun. Takoj prva kola so pokazala, da bo borba ostra in brezkompromisna, saj si bosta oba prvoplasirana priborila pravico do sodelovanja na turnirju za prvenstvo Slovenije. Določene so tudi 4 nagrade od 5000 din navzdol.

Že prvo kolo je prineslo presenečenja. Prvi je končal partijo Vavpetič z zmago nad Fajonom. Ostali rezultati: Dobrovoljec je premagal M. Zupančiča, L. Štrumbelj Gilberta Zupančiča, Jan Z. Štrumbelja, partije Misjak — Zorman in Ziherl — Pogačnik so končale remis.

Drugo kolo je bilo odigrano v nedeljo popoldne in je dalo naslednje rezultate: Zorman je premagal Dobrovoljca, partije Z. Štrumbelj — Ziherl, Fajon — G. Zupančič in Jan — L. Štrumbelj so končale remi, prekinjeni pa sta partiji Pogačnik — M. Zupančič v dobljeni poziciji za Pogačnika in Vavpetič — Misjak v remis poziciji.

Lesčani nazadujejo

Pred nedavnim je bil v Lescah občni zbor šahovskega društva. Ker se predsednik (neupravičeno!) ni udeležil občnega zbora, je o društvenem delu v preteklem letu poročal tajnik Franc Bravs. Društvo je lani glede števila članstva in tudi sicer nazadovalo. Odigrali so 6 dvobojev z drugimi društvi in sodelovali pri dveh simultankah mojstrov na Bledu in v Radovljici. Turnirjev za zvišanje kategorije ni bilo. Nasploh pa se je zmanjšala disciplina v društvu.

Pod tem naslovom začenjamo v današnji številki objavljati v nadaljevanjih novelo nemškega klasika Theodorja Stroma „Polo Popenspeler". Avtorja slovenska javnost zelo malo pozna, zakaj naše knjižne založbe mu doslej med prevodno literaturo niso odmerile dosti prostora.

Rojen leta 1817 v trgovskem pristanišču Husumu (Schleswig), predstavlja Theodor Storm še danes ena izmed največjih osebnosti nemškega leposlovja. Čeprav je v bistvu še romantik prve polovice 19. stoletja, se je ob nastajajočem realizmu povzpel nad vse svoje sodobnike, ki so pisali prozo, in kot novelist dosegel evropski pomen. Kot sodnik in kot umetnik je bil globoko povezan z ljudstvom in dal poleg svojih znamenitih kronik tudi nekaj socialno pomembnih novel. Umrl je 4. julija 1888. leta v Hademarchen. Literarna zgodovina ga je prištela med klasike evropske literature.

1

THEODOR STORM

USTOBRBEC

Prevedel Rudolf Kresal

V svoji mladosti sem znal stružiti pa sem se s tem ukvarjal celo bolj, kot je koristilo mojemu študiju. Zgodilo se je, da me je podravnatelj nekega dne, ko mi je vrnil nalogo, ki ni bila brez napak, po čudnem naključju vprašal, ali sem nemara za rojstni dan moje sestre izstružil spet kak šivalni vijak. Takele neprijetnosti pa je več kakor odtehtalo poznanstvo z nekim vrlim možem, s katerim sem se spoznal prav zaradi tistega struženja. Ta mož je bil umetniški strugar in mehanik Pavle Paulsen, tudi občinski svetovalec našega mesta. Na prošnjo mojega očeta, ki je zahteval pri vsaki stvari, ki sem se jo lotil, neko temeljitost, je privolil, da me za moje drobno delo pouči.

Paulsen je marsikaj znal in ni užival priznanja samo zaradi sposobnosti v lastni obrti, temveč je imel pogled tudi v nadaljnji razvoj obratov nasploh. Pri marsičem, kar oznanjajo zdaj kot nove resnice, se nenadno spomnim: saj je to tvoj stari Paulsen — dejal že pred štirideset imi leti. — Kmalu mi je uspelo, da sem si pridobil njegovo naklonjenost. Rad je videl, če sem ga kdaj obiskal tudi po delu. Potem sva sedela v delavnici, poleti pa — zakaj občevala sva dolgo vrsto let — na klopi pod veliko lopo v njegovem vrtičku. V pogovorih, ki sva jih imela, ali bolje, ki jih je moj starejši prijatelj imel z menoj, sem se učil stvari spoznavati in svoje misli usmerjati za tisto, o čemur, najsi je še tako važno v življenju, nisem našel niti sledu v mojih osmošolskih knjigah.

Paulsen je bil po poreklu Friz; značaj tega plemena se je kar najlepše izražal v njegovem obrazu; pod gladkimi plavimi lasmi misleče čelo in sinje, zamišljene oči; pri tem je imel njegov glas, ki ga je podedoval po očetu, še nekaj tisleča mehkega blagoglasja njegovega materinskega jezika.

Žena tega severnjaka je bila rjave polti in nežnih udov, njena govorica pa je jasno izdajala južnonemški naglas. Moja mati je o njej navadno dejala, da bi njene črne oči mogle izžgati jezero, za mladih let pa da je bila izredno lepa. — Kljub srebrnim nitkam, ki so že prepletale njene lase, še ni izginila ljubkost teh črt, in mlademu človeku prisojeni občutek za lepoto mi je kmalu dal povod, da sem ji, kjerkoli sem le mogel, šel na roko z majhnimi uslugami in vsečnostmi.

„Samo poglej fantička", je potem pač dejala možu, „menda ne boš zato ljubosumen, Pavel?"

Potem se je Pavel smehljal. In iz njenih šaljivih besed in njegovega smehljanja je govorila zavest najprisrčnejše skladnosti.

Razen enega sina, ki je bil takrat v tujini, nista imela otrok, in morda sem bil obema malo tudi zato dobrodošel, zlasti ker mi je gospa Paulsen spet in spet zatrjevala, da imam prav tako mičen nosek kakor njen Jožef. Ne smem zamolčati, da je znala napraviti v našem mestu povsem neznano sladico, ki je tudi meni šla zelo v slast in me zato tudi ni pozabila kdaj pa kdaj povabiti v goste. — Tako je bilo tam zame dovolj privlačnosti. Očetu pa je bilo všeč moje občevanje z vrlo meščansko družino. „Samo pazi, da ne boš nadležen!" je bilo vse, na kar me je glede tega včasih spomnil. Vendar ne verjamem, da bi bil mojim prijateljem kdaj odveč kak moj obisk.

Nekega dne se je zgodilo, da so starši pokazali nekemu staremu gospodu iz našega mesta najnovejše in res uspelo delo mojih rok.

Ko je ta izrazil občudovanje, je oče pripomnil, da se pa že tudi skoraj leto dni učim pri mojstru Paulsenu.

„Tako, tako," je odvrnil stari gospod; „pri Pavlu Ustobrbcu!"

Nikoli nisem bil slišal, da ima moj prijatelj takle vzdevek. Vprašal sem, morda malo preradovedno, kaj naj to pomeni.

Toda stari gospod se je samo prav prekanjeno smehljal in mi hotel nič več povedati. —

Naslednjo nedeljo sta me Paulsenova zakonca povabila na večerjo, da bi jima pomagal praznovati obletnico poroke. Bilo je pozno poletje in ker sem se bil zgodaj odpravil na pot ter je gospodinja imela še opraviti v kubinji, je šel Paulsen z menoj na vrt, kjer sva skupaj sedla na klop pod veliko lipo. Spomnil sem se „Pavla Ustobrbca." Tako mi je plesal po glavi, da sem komaj vedel, o čem je govoril; nazadnje, ko me je skoraj malo resno posvaril zaradi moje raztresenosti, sem ga naravnost vprašal kaj pomeni tisti vzdevek.

Zelo se je razjezil. „Kdo ti je povedal to neumno besedo?" je vzkliknil medtem ko je šinil s klopi. „Nikar, nikar!" je dejal zbirajoč svoje misli. „Pravzaprav pomeni najboljše, kar mi je dalo življenje. — Povedal ti bom, mislim, da imava še dovolj časa.

Zrasel sem v tej hiši in na tem vrtu, starši so stanovali tukaj in nekoč, upam, bo stanoval tukaj moj sin! — Dolgo je že tega, ko sem bil deček; toda iz listega časa mi še zmerom živi v spominu nekaj stvari, kakor bi jih kdo narisal z barvastim svinčnikom.

Zraven naših hišnih vrat je stala takrat majhna bela klop z zelenimi palčicami v naslonjalu in stranskih držajih, s katere si videl z ene strani dolgo cesto tja doli do cerkve, z druge strani pa ven iz mesta do polj. Tu so v poletnih večerih po delu sedeli starši in počivali. Ure pred tem pa je bila klop moja. Na prostem in ob poživljajočem razgledu na vzhod in zapad sem opravljal šolske naloge.

Tako sem sedel tudi nekega popoldneva — še dobro vem, bilo je meseca septembra prav po našem Mikolovem letnem sejmu — in pisal za učitelja matematike na tablico algebrične primere, kar ugledam, da prihaja po cesti navzgor neko čudno vozilo. Bil je dvokolesen voziček, ki ga je vlekel majhen resast konj. Med dvema precej visokima zabojema, s katerima je bi natovorjen voziček, je sedela velika plavolasa ženska togih lesenih črt v obrazu, in okoli devet let stara deklica, ki je črnolaso glavico živahno obračala zdaj na to zdaj na ono stran; zraven vozička je šel z vajeti v rokah majhen, veder mož, ki so mu izpod zelene ščitne čepice kakor sulice štrleli kratki črni lasje.

Takole so se bližali med zvončkljanjem zvončka, ki je visel konju pod vratom. Ko so dospeli pred našo hišo, se je voziček ustavil. „Ti, fant," mi je zaklicala ženska; „kje pa je prenočišče za krojače?"

Moje črtalo je že dolgo počivalo; zdaj sem jadrno vstal in stopil k vozu. „Tik pred njim ste," sem dejal in pokazal staro hišo s štirioglato prirezano lipo, ki še zdaj stoji tu nasproti.

Drobno dekletce med zabojema je vstalo, iztegnilo glavico iz oglavnice svojega obledelega plaščka in svetlo gledalo name; mož pa je dejal: „Sedi mirno, punčka!" in „Hvala lepa fant!" zavihtel bič nad konjičem in zapeljal pred vrata označene hiše, iz katere mu je prihajal naproti debeli krčmar v zelenem predpasniku.

Da prišleci niso spadali k cehovskim upravičencem do tega prenočišča, mi je moralo biti seveda jasno; toda tja — kar mi zdaj, če pomislim, nikakor ne gre v sklad z ugledom poštenega rokodelstva — so prihajali tudi drugi, meni bolj prijetni ljudje. Gori v drugem nadstropju, kjer gledajo na cesto še danes namesto oken samo preproste lesene line, je bilo od nekdaj prenočišče vseh potujočih muzikantov, vrvohodcev ali krotilcev zveri, ki so v našem mestu razkazovali svojo umetnost.

In res, ko sem naslednje jutro stal gori v moji izbi pri oknu in zevezoval šolsko torbo, se je na eni strani odprla ena izmed lin; mali mož s črnimi, suličasto štrlečimi lasmi je pomolil glavo ven in se z obema rokama pretegnil v sveži zrak; nato se je zamaknil v temni prostor in slišal sem ga klicati „Lizi! Lizi!" — Tedaj se je izpod njegove roke prikazal rožnat obrazek, okoli katerega so kakor griva padali črni lasje. Oče je s prstom pokazal proti meni, se smejal in jo nekajkrat povlekel za njene svilene pramene. Kaj ji je govoril, nisem mogel razumeti; toda moralo je biti približno tole: „Oglej si ga, Lizi! Ali ga še poznaš, fanta od včeraj? — Ubogi norec, zdajle takoj bo moral s torbo odcapljati v šolo! — Kakšno srečno dekletce si ti, ki se moreš z našim rjavcem voziti iz dežele v deželo". Vsaj sočutno me je mala pogledala in ko sem se ji upal pokimati, mi je tudi ona resno pokimala.

GORENJSKE

PO VASEH IN MESTIH GORENJSKE

Iz Loke in Poljanske doline

ALPINA BO ZAČELA PROIZVAJATI TUDI SANDALE

Ker so v »Alpini« v Žireh doslej izdelovali le težko obutev, so lani obveznosti do družbenega plana izpolnili z veliko težavo. Od januarja do julija namreč ni bilo skoraj nobene prodaje. Letos bodo v teh mrtvih mesecih proizvajali 5 vrst ženskih in 4 vrste moških sandal in tako preprečili zastoj v prodaji. Seveda bodo še zmeraj težave, ker podjetje nikakor ne bo moglo v ceni konkurirati drugim tovrstnim tovarnam, kajti ročna izdelava je zmeraj dražja kakor strojna. Zaradi trikrat daljšega delovnega procesa je plačni fond trekrat višji in z njim vred akumulacija. Plaši pa jih tudi dviganje cen uvoženih in domačih surovin. Že sedaj so morali zvišati proizvodnjo, da ni bilo treba cen dvigniti.

ŠKOFJELOŠKA GIMNAZIJSKA MLADINA JE DOBRO IZRABILA SEMESTRALNE POČITNICE

Pod vodstvom prof. Štefana Mlačnika je škofjeloška gimnazijska mladina med semestralnimi počitnicami opravila smučarski tečaj. 44 tečajnikov so razdelili v 3 skupine: skupino začetnikov, nadaljevalcev in mladink. Tečaj je odlično uspel.

SE LAHKO POSTAVITE S ČIM PODOBNIM?

Kulturno-umetniško društvo »Tone Retelj« v Ratečah je ustanovilo pred nedavnim tamburaški orkester, ki šteje nič več in nič manj kakor 105 članov.

ZA 14 KM BODO SKRAJŠALI POT V LJUBLJANO

Že rajnka Avstrija je obljubljala Račevu in Smrečju lepo, široko cesto, ki naj bi ju povezala s Horjulom in tako skrajšala pot v Ljubljano. V stari Jugoslaviji je stvar toliko napredovala, da so začeli cesto trasirati, delo pa je potrpežljivo čakalo na lansko jesen. Zdaj naglo napreduje. Svet, po katerem bo speljana cesta, so kmetje zastonj odstopili in prispevali v lesu sredstev za gradnjo. Ko bo cesta od Smrečja do Horjula izgotovljena, jo nameravajo podaljšati tudi v Žiri, s čimer bodo pot do Ljubljane skrajšali za 14 km.

MALINSKI VRH DOBI NOVO ŠOLO

Malinski vrh bo s pomočjo OLO Kranj končno le prišel do lastne šole. Okrajni odbor je prispeval za gradnjo 2 milijona dinarjev, v kolikor bo potrebno, pa bo pomagal tudi občinski ljudski odbor in sami vaščani.

Na Javorjah pa bodo šolo dvignili za eno nadstropje, zakar jim bo nakazal Okrajni ljudski odbor 1 milijon din.

POLJANCI BI RADI PRIVABILI TURISTE

Pred vojno se je zlasti v poletnem času zateklo v Poljane precej tujih gostov. Zaradi tega, ker je bilo med vojno kopališče uničeno in skrb Poljancev za dvig turizma premajhna, kraj po vojni ni obdržal turističnega značaja. Da bi spet privabili goste, bodo Poljanci zgradili novo kopališče na Poljanščici in porabili za to pol milijona din.

ŽIROVSKI VRH BI RADI ELEKTRIFICIRALI

Pravijo, da žirovski vrh od nobene oblasti ni nikoli nič imel. Vsakdo je skrbel le za to, da so davke v redu plačali. Zato so trdno prepričani, da jim bo ljudska oblast uslišala skromno željo in jim pomagala elektrificirati njihova naselja. Občinska odbora Gorenja vas in Žiri, ki si žirovski vrh nekako delita, sta pripravljena pomagati, omehčati bo treba le še okrajni ljudski odbor. Ljudje, pa ki si žele sodobne razsvetljave, bodo prispevali za gradnjo v lesu, železu in denarju 1,200.000 din in s prostovoljnim delom.

Iz Kranja in okolice

POLLETNI USPEH NA KRANJSKI GIMNAZIJI

Od skupno 734 dijakov, kolikor jih je na zavodu, je v prvem polletju razred izdelalo 345 dijakov ali 47,2%. V višjih razredih je ta odstotek nad povprečjem in doseže 55,3%, medtem ko v nižjih razredih pade na 42.8%. Odličnjakov je samo pet, prav dobrih 53, dobrih 208 in zadostnih 79. Eno slabo oceno ima 120 dijakov, dve 87, tri 66, štiri 50, pet 33, šest in več pa 30 dijakov.

DVA NOVA AKTIVA LMS

Pred dobrimi štirinajstimi dnevi sta bila v kranjskem okraju ustanovljena dva nova mladinska aktiva — **v Predosljah in na Kokrici.** Štejeta vsak po 20 članov, ki se sestajajo v lepem prostoru, kjer se bo odslej razvijalo življenje njihovega kolektiva. Tam imajo predavanja, berejo knjige, igrajo domino, dekleta se učijo šivanja itd. Pa se bomo potrudili, da bo njihovo delo še pestrejše. Zato skrbi tudi tovariš Štefe iz Predoselj.

Z Jesenic in dolin obeh Sav

RDEČI KRIŽ NA BLEJSKI DOBRAVI

Kdor bi bil 2. februarja na občnem zboru Rdečega križa na Blejski Dobravi, bi hitro ugotovil, da je društvo v preteklem letu zabeležilo prav lepe uspehe. Pridobilo je 73 novih članov, tako da jih sedaj šteje kar 388. Postajo za prvo pomoč so izpopolnili s potrebnim materialom, priredili nekaj predavanj in uspelih prireditev. Pričeli so tudi tečaj za prvo pomoč, ki ga vodi tovarišica Šušteršičeva, toda vse kaže, da je mladinkam, ki so ga v začetku posečale polnoštevilno, ponehalo veselje. Sedaj se včasih tečaja udeleži prav malo mladink, — samo štiri ali pet.

Na občnem zboru so sprožili prav zanimivo vprašanje. Splošno pravilo je namreč, da je prva pomoč, ki jo bolniku nudi društvo RK, samo enkratna. Za nadaljnje zdravljenje naj se obrne na zdravnika. Vendar se članstvo RK na Blejski Dobravi s tem ne strinja. Sklenilo je, da »s preobvezovanjem in malenkostnimi ranami ne bodo preobremenjevali zdravnikov in že tako preobremenjenih ambulant«, ampak da bo tudi to opravil RK. Prva pomoč bo brezplačna, za nadaljnjo pomoč pa bo pacient plačal prostovoljni prispevek. Ali je to prav?

Nič ne bi ugovarjali, če ne bi vedeli, da je včasih tudi »malenkostna rana« velika nevarnost. — Sicer pa gre delavnemu društvu in predsedniku Srečku Rotarju res vse priznanje.

GOSTOVANJE »VERIGINE« IGRALSKE SKUPINE V V KROPI

V soboto, 7. februarja zvečer se je prvič po osvoboditvi predstavila kroparskemu občinstvu dramska skupina Verige iz Lesc. Uprizorila je »Pesem s ceste«, tragikomedijo v treh dejanjih.

Gostje so z naravnim podajanjem hitro dobili potreben stik s gledalci. Le-ti so dogajanja na odru res podoživljali. Predstava je bila vsestransko skrbno pripravljena.

Mirno lahko trdimo, da »Verigini« igralci presegajo povprečni nivo podeželskih amaterskih ansamblov. Večči so celo inštrumentalne in vokalne glasbe. Režiser tov. Rutar je vzgojil igralski kolektiv z veliko izrazno silo.

Nedvomno bodo taka gostovanja prispevala k dvigu kulture ravni na vasi in dala novih pobud za razvoj dramske umetnosti v obeh industrijskih središčih.

ZAKAJ JIM JE »STALINGRAJSKA CESTA« TAKO PRI SRCU?

Skoraj ni mesta v Jugoslaviji, kjer bi ne poskrbeli za preimenovanje cest, ki so nosile imena nam sovražnih ali pa za nas nepomembnih ljudi oziroma krajev. Le Javornik pri Jesenicah se še vedno »postavlja« s Stalingrajsko cesto. Ali bi res toliko stalo, če bi nabavili dve tabli z napisom Cojzova cesta in ju postavili na začetku in koncu ceste. Domačini so resda naziv Stalingrajska ulica že opustili, toda tujci, ki jih spomladi na Jesenicah ne bo manjkalo, bodo nedvomno debelo gledali, da se obmejno mesto še vedno ponaša s Stalingrajsko cesto.

Ljudski odbor mestne občine Jesenice naj bi na eni prvih sej uvrstil v dnevni red tudi to vprašanje.

Iz KOZ Poljane

(Nadaljevanje s 3. strani)

garaža za novi avtomobil. Zato so se na občnem zboru domenili, da bodo postavili najprej lastno opekarno in tako prišli v zimskih dneh, ko je največ prostega časa, poceni do zidakov.

Vsa gospodarska dejavnost je prišla bolj ali manj obširno na dnevni red. Če o drugem ne, pa so zadružniki vsaj o odnosih med tamkajšnjo splošno kmetijsko zadrugo in kmečko delovno zadrugo premalo razpravljali.

Kmečka delovna zadruga ima v svojih vrstah precej naprednih in pravilno usmerjenih ljudi, ki bi ob tesnejšem sodelovanju s člani splošne kmetijske zadruge lahko marsikaj storili za prevzgojo vseh poljanskih kmetovalcev.

Med Grintovcem in Ljubljano

NAČRTE BODO IZVEDLI KLJUB SKRČENEMU PRORAČUNU

Občinski odbor v Medvodah je na nedavni seji podrobno razpravljal o gospodarskem načrtu tega industrijskega kraja. Po tem načrtu naj bi se v prihodnje industrijska četrt razvijala med Presko in Seničico, stanovanjska četrt naj bi bila na Svetju, a novo občinsko poslopje pa bi gradili ob Zadružnem domu. Prav tako imajo v mislih trasirati novo cesto iz Medvod v Goričane, zgraditi novo gimnazijo ob sedanji Preški šoli in nov most, ki naj bi vezal Pirniče z Medvodami. Načrti so veliki, a proračun, ki jim je letos odobren, znaša le 3,111.000, kar je za tekoče delo komaj dovolj. Toda Medvodčani niso tisti, ki bi vrgli puško v koruzo in se zavedajo, da so uspehi vselej odvisni od dobrega gospodarjenja.

UČNI USPEH NA OSNOVNI ŠOLI V DOMŽALAH V PRVEM POLLETJU

Osnovno šolo obiskuje letos 354 otrok. Od teh je padlo 68 otrok (19.3%), izdelalo pa 286 (80.7%). V obeh četrtih razredih obiskuje pouk 84 otrok. Ni izdelalo 21 učencev. Od onih, ki so izdelali razred pa je 10 odličnjakov. V splošnem pa je na celi šoli 49 odličnjakov (13.8%), 91 prav dobrih (25.8%), 117 dobrih (33%), in 29 zadostnih (8.1%). Iz tega lahko sklepamo, da je dosegla domžalska osnovna šola prav lep uspeh.

KOMUNALNA DEJAVNOST KLJUB MRAZU IN ZIMI

V Kamniku so te dni začeli podirati ograjo pri župnišču na Šutni, odkoder bodo izpeljali novo razširjeno cesto na Novi trg in s tem razbremeniti glavno cesto skozi mesto. Obenem bodo tu zgradili tudi prvo javno stranišče v Kamniku.

OBČINSKA KONFERENCA OF V DOMŽALAH

V Domu kulture v Domžalah je bila pred nedavnim občinska konferenca, katere se je udeležilo 75 delegatov iz terenskih odborov, kar predstavlja 80% udeležbo. O delu občinskega odbora OF sta poročala predsednik Alojzij Mikulož in tajnik Slavko Kovačič. Po poročilih so delegati podrobno razpravljali o delu množičnih organizacij in o novih oblikah dela v frontnih organizacijah. Posebno skrb bodo odslej posvetili vzgoji mladine in politični zrelosti med širokimi ljudskimi množicami. Na koncu so imeli volitve delegatov za bližnji kongres OF, na katerega bodo šli Franc Avbelj, narodni heroj, Alojz Mikulož, predsednik občinskega odbora OF, in Slavko Kovačič, sekretar.

LEP ZGLED

V Tednu slovenske knjige so ta praznik proslavili dijaki in profesorski zbor gimnazije v Domžalah najbolj s tem, da so zbrali 5000 din, s katerim zneskom so se uvrstili med podporne člane Prešernove družbe. Na iniciativo ravnateljstva so posamezni razredi začeli pravo tekmovanje, kateri razred bo prispeval za to kulturno ustanovo največ. Največji znesek 1020 dinarjev je zbral IV. a razred.

To lepo gesto v počastitev slovenske knjige in pesnika Prešerna bi morali po zgledu domžalske gimnazije posnemati tudi drugod.

MENGŠANI DOBIJO V KRATKEM GLASBENO ŠOLO

V Mengšu in okolici je veliko zanimanje za ustanovitev glasbene šole, saj se je še pred tednom prijavilo nad sto učencev. Tudi učnega kadra je še dovolj, finančno pa bi šolo podprl delovni kolektiv tovarne glasbil v Mengšu, ki je sam po sebi močno zainteresiran, da dobi Mengeš čimprej nižjo glasbeno šolo.

Tudi to je za vas

DEŽURNA SLUŽBA

Zdravniška dežurna služba za Kranj in okolico je vsako noč od 20. ure zvečer do ponedeljka do 6. ure zjutraj. Za državne praznike in vse ostale proste dneve je dežurna nočna služba urejena kot ob nedeljah. V slučaju nujnosti kličite Splošno ambulanto, Poljska pot 8, tel. štev. 218. Opozarjamo, da je ob delavnikih zdravniška služba ves dan od 6. ure zjutraj do 7. ure zvečer istotam: na Splošni ambulanti, Poljska pot (bivša »Obutev«), tel. 218. V nujnih primerih se preko dneva obračajte ravnotako na štev. 218. Ambulante sprejemajo v dnevni in nočni službi vse bolnike in ne samo zavarovancev Zav. za socialno zavarovanje.

Dežurno zdravniško službo na območju Ljudskega odbora mestne občine Jesenice ima 13. do 20. februarja 1953 dr. Avgust Tancar. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče v Kranju

Nedelja, 15. februarja ob 16. uri: Norman Krasna, »Draga Ruth«. — Izven.

Torek, 17. februarja ob 16. uri: Bratko Kreft, »Krajnski komedijanti«. — Izven.

Petek, 20. febr. ob 16. uri: Pavel Golia, »Snegulčica«.

Sobota, 21. febr. ob 20. uri: Pavel Golia, »Snegulčica«. — Slavnostna predstava za 30-letnico igralskega udejstvovanja Ivana Grašiča. Jubilant nastopi petdesetič v vlogi lovca v »Snegulčici«. — Izven.

Nedelja, 22. febr. ob 16. uri: Norman Krasna, Draga Ruth. Izven.

KINO

Domžale: 18. in 19. francoski film »Divji deček«;; 20. do 22. ameriški film »Prostor na soncu«.

Mestni kino Kamnik: do 17. ameriški barvni film »Smoky«; 18. do 21. franc. film »Odšel brez naslova«.

Mestni kino »Partizan«, Šk. Loka: 20. do 22 .nemški film »Poročna noč v raju«.

Kino »Storžič«, Kranj: do 15. februarja amer. barvni film »Trije kavalirji«; 16. do 22. februarja francoska glasbena komedija »V Monte Karlo«. Predstave ob delavnikih ob 16., 18. in 20. uri, ob nedeljah ob 15., 17. in 19. uri; v nedeljo 15. ob 21. uri ameriški film »Draga Ruth«. Matineji: dopoldne ob 8.30 uri »Trije kavalirji«, ob 10. uri »Draga Ruth«.

Kino »Svoboda« Stražišče: 13. do 15. febr. avstrijski kriminalni film »Strel skozi okno«. Predstave ob petkih ob 19. uri, ob sobotah ob 17. in 19. uri in ob nedeljah ob 15., 17. in 19. uri. V soboto ob 21. uri ameriški barvni film »Trije kavalirji«. — V nedeljo matineja ob 10. uri »Trije kavalirji«.

Kino Zadružnik Primskovo: 13. do 15. februarja amer. film »Draga Ruth«. — Predstave v petkih in sobotah ob 19. uri; ob nedeljah ob 15., 17. in 19. uri.

OBJAVE

Okrajni odbor ljudske tehnike v Kranju obvešča in vljudno vabi vse delegate, zastopnike množičnih organizacij in občinskih ljudskih odborov na

Okrajno konferenco ljudske tehnike za okraj Kranj,

ki bo v nedeljo, 15. februarja t. l. ob 8.30 uri v stranski dvorani Sindikalnega doma v Kranju.

Uprava za dohodke ljudskega odbora mestne občine v Kranju bo prodala na javni dražbi, ki bo v torek dne 17. 2. 1953 naslednje predmete:

1 šivalni stroj, 1 decimalno tehtnico ter nekaj drobnih predmetov.

Kupci naj se zglasijo pri Upravi za dohodke, soba št. 3, kjer se tudi lahko predmeti ogledajo eno uro pred prodajo.

Okrajni ljudski odbor v Kranju objavlja spremenjeni seznam telefonskih številk na okraju in sicer:

Tel. štev. 345 — predsednik, tajnica predsednika; **štev. 569** — tajnik, dežurna soba; **štev. 250** — podpredsednik, načelnik tajništva za gospodarstvo, administracija tajništva za gospodarstvo; **tel. 208** — centrala, ekonomsko planski odsek, odsek za kmetijstvo in gozdarstvo, načelnik tajništva za gospodarstvo, podpredsednik, šef uprave za dohodke, upravno pravni odsek, odsek za kmetijstvo, uprava za evidenco in statistiko, tajnica predsednika; **štev. 598** — centrala, personalni referent, pravni referent, odsek za proračun, načelnik tajništva za zdravstvo ,predsednik sveta za zdravstvo, tajništvo za zdravstvo, tajništvo za prosveto, kulturo, okrajni komite ZKS, tajnik OLO.

V soboto, 14. t. m. ob 16. uri bo obvezni sestanek vseh pomočnikov in vajencev, zaposlenih pri privatnih mojstrih. Za udeležbo odgovarjajo mojstri. Sestanek bo v vajeniški šoli. **Obrtna zbornica Kranj in KOS**

MALI OGLASI

Pozor! Kdo je dobil na obrtni veselici v garderobi zamenjan temno siv plišast klobuk, naj istega odda pri garderoberju Planinšku, Stara šola 2. Tam dobi svojega.

Prehodne zastave vseh vrst iz prineseneg materiala sprejemam v izdelavo (ročno vezenje). Danica Wendling, Klanc **št. 46.**

Sobico s štedilnikom oddam pošteni ženski proti mali pomoči pri gospodinjstvu. - Naslov v upravi lista.

Podpisana Johanca Trpinc z Bleda-Mlino preklicujem vse kar sem neresničnega govorila o Milki Rekar z Bleda-Mlino. — Johanca Trpinc.

Podpisana izjavljam, da nisem plačnik dolgov Ivana Kolmana iz Dupelj. — Julka Boncelj, Duplje.

Podpisana Marija in Anton Planko, Primskovo 21, preklicujeva vse neresnične govorice, ki sva jih govorila o tov. Vidi Dojčinović iz Primskovega in se ji zahvaljujeva, da je odstopila od sodnega postopka.

Pionirski odred »Ivo Slavec -Jokel« v Kranju pripravlja uprizoritev Malikove otroške pravljice **»ŽOGICA NOGICA«** v režiji Janeza Eržena.

OPOZARJAMO

da bomo v prihodnji številki »Glasu Gorenjske« objavili imena vseh poznanih padlih borcev NOB, talcev in ostalih žrtev fašističnega terorja, ki so stanovali na območju mestne obč. Kranj.

GASILSKI KOTIČEK

Službene objave

Objava štev. 3/53

Vsem prostovoljnim gasilskim društvom okraja Kranj

OPOZORILO:

Nekatera društva v zimskem času ogrevajo motorne brizgalne z električnimi ogrevalniki: kot s pečmi, kuhalniki in močnejšimi žarnicami. Tako ogrevanje je zelo nevarno, posebno še, če postavljamo odprte žareče grelce pod motorje. Vsak gasilec bi moral vedeti, da ima motor rezervoar z bencinom ali bencinsko mešanico z oljem. Včasih bencin neopaženo izteka iz rezervoarja in tako priteče do ogrevalnika. Polagati moramo tudi važnost pri preizkušanju motorjev, da po končanem delu ne pozabimo zapreti bencinske pipice. Lahko se nam pripeti, da bencin preplavi razplinjač in namoči tla, ki so ogreta od ogrejevalca, z izparivanjem pa lahko nastane eksplozija, katera nam uniči motorno brizgalno, opremo in shrambo.

Zato bodimo oprezni ter nikoli ne dolivajmo bencina v rezervoar, ko imamo vključene električne grelce. Pripeti se nam lahko tako, kakor se je zgodilo pred kratkim društvu, ki ni dovolj pazilo pri tem opravilu ter so le po srečnem naključju izognili onesposobitvi motorne brizgalne za daljšo dobo.

Sek. poveljnik: J. Šiling

Z ozirom na velik odziv članic — gasilk po drugih OGZ v šolo Gasilske zveze LRS v Medvodah, nam je ista sporočila, da se v tečaj v marcu prvenstveno sprejemajo članice-gasilke. Opozarjamo vsa društva, da nam takoj pošljejo **resnične** prijave.

Ponovno opozarjamo, da vsa prostovoljna gasilska društva, ki se nam še niso javila v zadevi gasilskega priznanja, to skrbno preberejo v Gasilskem vestniku številka 11—12 stran 201 „Pravila o gasilskih priznanjih" ter nam objektivno poročajo.

Na pomoč!

V. d. sekretar:
Tvrdy Maks, l. r.

Predsednik:
Bizjak Viktor, l. r.